új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

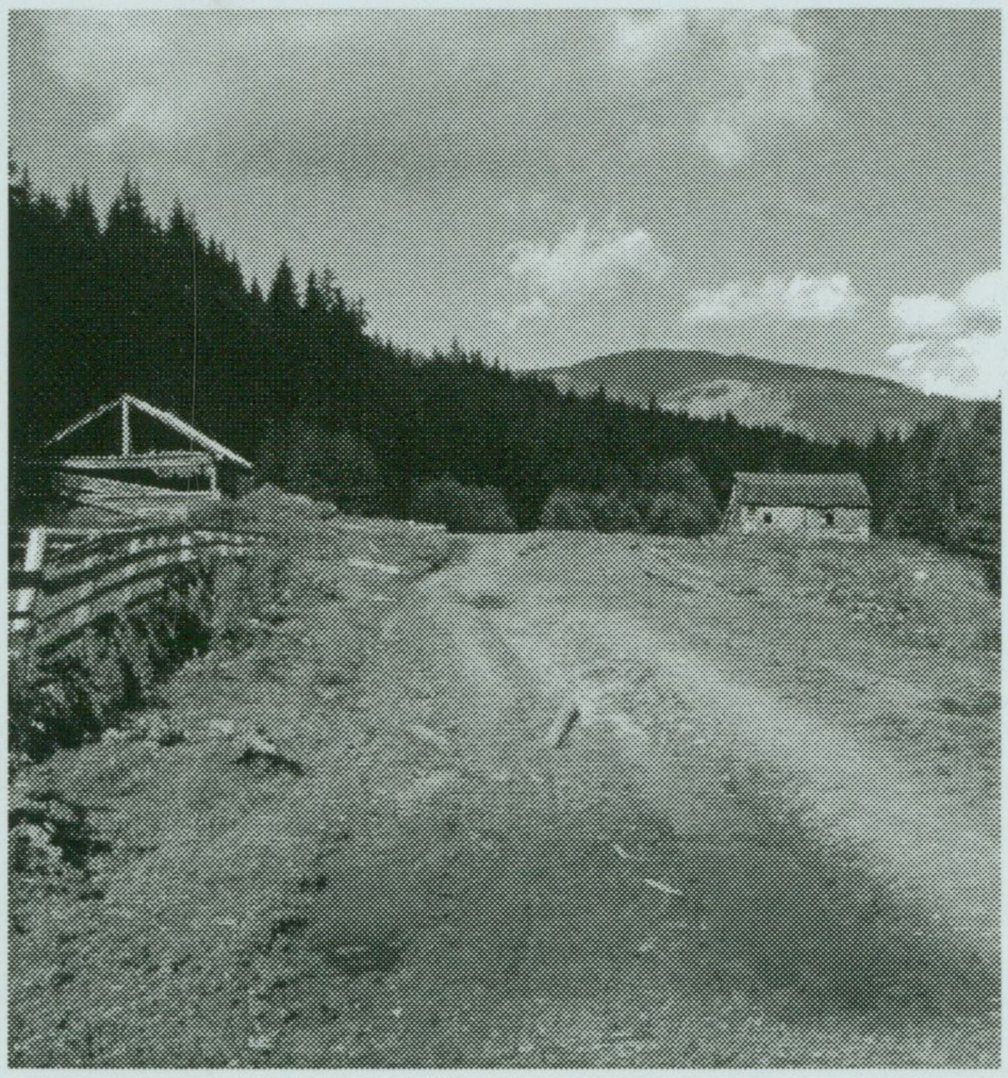

Pozdorján alom, halomban szalma, kacat közt rongy, padlón cándrafa, rozzant lóca, sárfal és jászol, kérődzés melege, koccanó kolomp. Leszállt a dér, a vándor tovatűnt, a hegyhát fölött csillag ágaskodik. Kétszer ezer éve Betlehem határán, vagy tegnap alkonyatkor Halom pusztáján, Kárpátok kanyarulatában... Ne féljetek! – szólt akkor a hang, s a pásztorok ajkán dicséret, dicsőség kelt a Megszületettnek. Vele együtt békesség, földön embereknek. Még nem tudta senki: – megváltatott. Ezer év múlt kétszer, s "én terólad meg nem feledkezem", ígéri ma is, Betlehem mezején, Småland vadonjába, a Duna két partjára, Hargita aljára. Úgy legyen!

XI. évfolyam, 4. szám *Stockholm, 2003. december*

SZOLGÁLATTEVŐ LELKÉSZEK

MOLNÁR-VERESS PÁL *lelkész*
151 64 SÖDERTÄLJE (STH) Granövägen 126
Tel/Fax: 08–550 160 66 Mobil: 070–602 29 68

NAGY GÁBOR *segédlelkész*
167 33 BROMMA (STH) Lövåsvägen 12
Mobil: 076-239 60 30

KÖZPONTI TISZTSÉGEK VISELŐI

JORDÁKY BÉLA *főfelügyelő, az ET elnöke*
428 35 KÅLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: 031–795 25 02 Fax: 031–795 25 04
Mobil: 070–562 31 08

TÓTH ILDIKÓ *főjegyző, Sölvesborgi felügyelő*
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlsgatan 4 H
Tel/Fax: 0456–140 37 Mobil: 070–892 94 95
0730-25 40 14

PAP IVÁN *központi pénztáros*
181 30 LIDINGÖ (STH) Frisksportarvägen 2
Tel: 08–731 83 60 Fax: 08–731 08 28
Mobil: 0708–30 81 90

VÁJLOK ILDIKÓ *Szeretetszolg.orsz.megbízott*
431 66 MÖLNDAL Eduard Boyes gata 15
Tel: 031–27 02 63

TOVÁBBI GYÜLEKEZETI VEZETŐK

DEÁK GYÖRGY *Boråsi felügyelő*
507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: 033-23 03 07

FEKETE JENŐ *Eskilstunai felügyelő*
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: 016–12 00 39 Mobil: 070-920 33 72

LÁSZLÓ BÉLA *Göteborgi felügyelő*
418 31 GÖTEBORG Vädersolsgatan 21
Tel: 031–54 27 19 Mobil: 070–744 19 68

VERESS CSABA *Halmstadi felügyelő*
310 31 ELDSBERGA Ängsgatan 7
Tel/Fax: 035–21 00 92

id. VASZI ÁRPÁD *Helsingborgi felügyelő*
252 75 HELSINGBORG Närlundavägen 10
Tel: 042–28 21 35

GAAL ANDRÁS *Jönköpingi felügyelő*
567 31 VAGGERYD Smedbygatan 21
Tel: 0393–161 69

BÖDECS MARGIT *Katrineholmi felügyelő*
642 33 FLEN Junivägen 9
Tel: 0157–129 04

PAPP ANNA *Ljungbyi felügyelő*
341 37 LJUNGBY Ågårdsvägen 19
Tel: 0372–819 67

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN *Malmői felügy.*
217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: 040–26 76 38

SEBESTYÉN GÁBOR *Stockholmi felügyelő*
126 47 HÄGERSTEN/STH Fastlagsvägen 42/1
Tel: 08–18 41 72

UPPSALA *A felügyelői tisztség jelenleg betöltetlen*

REHÓ ISTVÁN *Västeråsi felügyelő*
723 51 VÄSTERÅS Glasbägargatan 7
Tel: 021–12 09 91

SPÁDA JÁNOS *Växjöi felügyelő*
352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B
Tel: 0470–76 34 42 Mobil: 070–759 19 21

Külföldről előbb a 0046-ot kell tárcsázni, s a körzetszám előtti 0-t el kell hagyni

Nagy Gábor

TALÁLKOZÁSOK ÜNNEPE

Karácsony mindig a találkozások ünnepe. Sok ember számára éppen ezért nehéz az ünneplés, mert találkozásaikban valami zavar támadt. Talán mert akivel találkozni szeretnének, már nincs az élők sorában, vagy ha él is, emberi kapcsolataik haltak ki irányában. Ez az ünnep mégis a találkozások alkalma, ma is, hiszen az első karácsonyt is meghatározták a találkozások.

Napjaink csillagászai kiderítették, hogy Jézus születése idején – a Földről nézve – a Jupiter találkozott a Szaturnusz bolygóval a Hal jegyében (ilyen csak minden 749 évben fordul elő), s e konstelláció rendkívüli fényjelenséggel járt. Egy korabeli asztrológiai szótár szerint a Jupiter az uralkodót, a Szaturnusz Izráelt, a Hal pedig az utolsó időket szimbolizálta. Az akkori bölcsek így olvastak e csodás jelenségből: uralkodó születik, akinek hatalma a végidők szempontjából is jelentőséggel bír majd, – és elindultak Izráel földje felé. Isten pedig, mintegy figyelembe véve a bölcsek akkori ismeretét és sajátos hitét, esetükben *ezt* a kijelentés-formát találta megfelelőnek, hogy találkozhassanak Fiával, Jézussal, a Krisztussal. Betlehem mezejének pásztoraihoz angyalokat rendelt az Úr, hogy őket tegye a karácsonyi öröm első részeseivé. Isten különféle utakat járt be, hogy az akkori embereket az ő Fiával való találkozásra elvezesse.

Ennél csak az csodálatosabb, amikor felfedezzük, hogy Isten azóta is keresi az utakat minden ember szívéhez. Élethelyzeteken, sorsfordulókon, történelmi viharokon keresztül is keres bennünket, hogy megleljük emberlétünk elvesztett istenarcúságát. Ő már elindult felénk, hívogat és buzdít a Vele való találkozásra, amelyben mindig az önmagunkra találás, az új életre kelés, a megtisztulás lehetősége is benne foglaltatik.

Az első karácsony szereplői először félelmüket kellett legyőzzék. A pásztorok megrettentek az angyaloktól, hiszen a mennyei világ hírnökeit ismerték föl bennük. Földbe gyökerezett lábuk csak akkor mozdult, amikor Isten szava így szólt hozzájuk: "Ne féljetek!" Micsoda erős és kitartó hit, nemkevésbé bátorság kellett ahhoz is, hogy a bölcsek otthagyják hazájukat, s nekivágjanak a hosszú és veszélyekkel teli útnak. Hittel mentek az úton. Úgy mentek, mintha látták volna a láthatatlant. A poros Betlehembe mentek, engedelmeskedve az égi jelnek, holott joggal hihették volna, hogy az uralkodó királyi palotában, Jeruzsálemben születik majd meg. De a csillag egy vendégfogadó ház fölött horgonyzott le. Egy istálló jászlában, bepólyálva találtak rá az újszülöttre. Megannyi zavaró körülmény és ellentmondás ellenére mégsem kételkedtek abban, hogy jó helyen vannak. Ez a hit útja! Mindig elfogadni Isten kezéből azt, amit ad, ahogyan adja. Lehet, hogy gyógyulás helyett erőt ad a betegség elhordozásához, jó előmenetel helyett erőt ad az újrakezdéshez. Neki terve lehet a mi gyengeségünkkel is.

Isten karácsonykor az emberi arcát fordítja felénk. A láthatóban adja önmagát, s karácsony óta adatik meg mindnyájunknak a látás lehetősége. Ha nem is úgy látjuk, mint a pásztorok vagy a bölcsek, de mi is legalább olyan valóságosan. Látod-e, amint tanácsolt döntéseidben, amint megfékezett végzeted felé rohanásodban? Látod-e, amint gyászodban megvigasztalt, amint félelmedben bátorított? Karácsony további nagy üzenete: Jézus látható! A messzi földről érkezettek minden emberi kétely ellenére túlláttak a jászolágy nyomorúságos körülményein.

A látásból bizonyságtétel lett. A bölcsőben ugyanis nemcsak egy kisded, Mária szemefénye feküdt, hanem Isten egyszülött Fia, a világmindenség királya. A bölcsek leborultak Jézus előtt! Ókori szokás szerint ők is

(Folytatása a 23. oldalon)

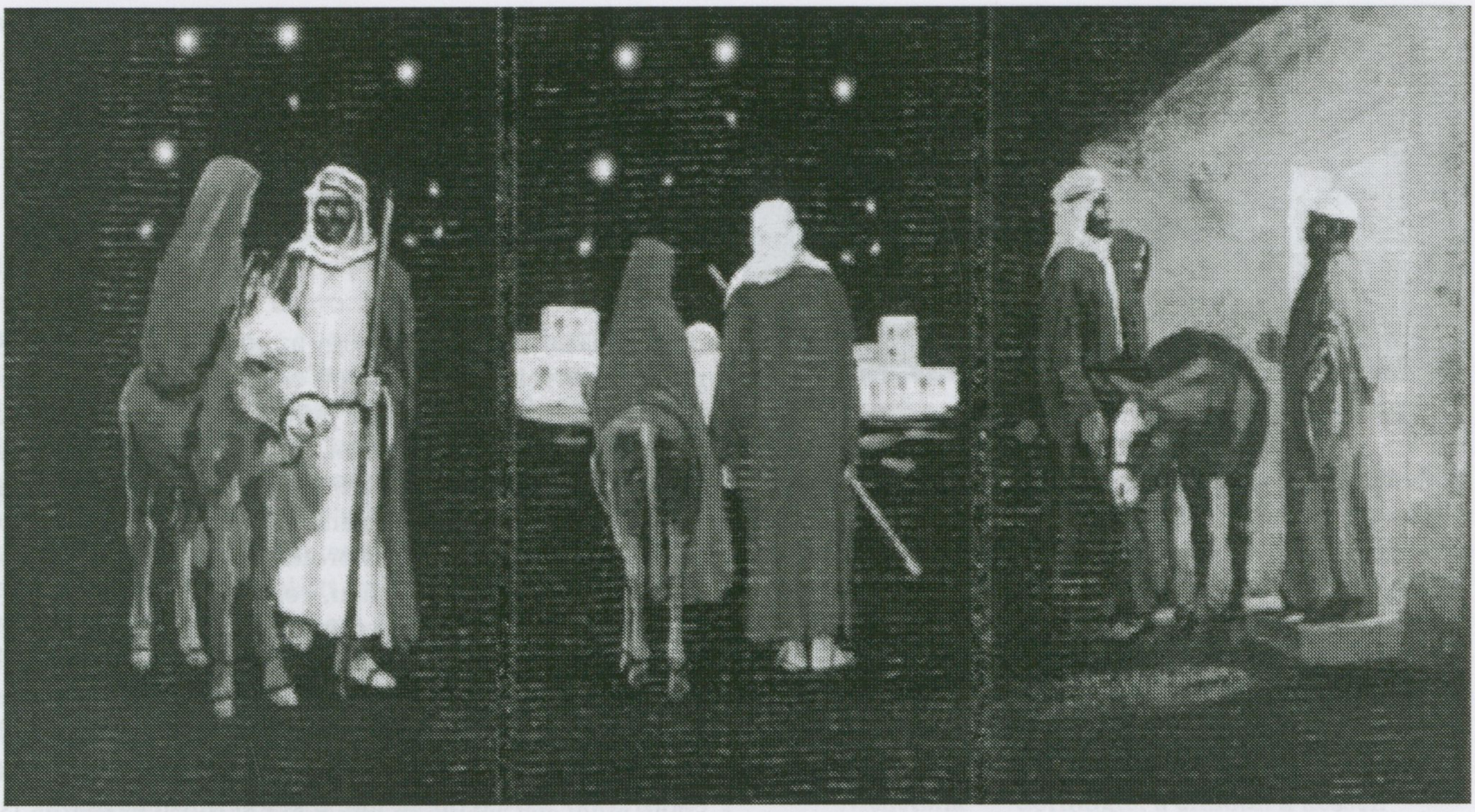

Részlet Bruce Peardon szájfestő Evangélium című munkájából. (A Mun- och Fotmålarna egyesület képeslapja)

FÉNYESEBBEN, MINT BÁRMIKOR

"...Nem teszi rosszul a nép, ha az Úr születésének ezt a szent napját az új napnak nevezi, és szilárdan állítja, hogy ebben a kifejezésben zsidók és pogányok egymásra találnak. Mi ehhez szívesen ragaszkodunk, mert Megváltónk eljövetelével nem csak az emberiség üdve, de a Nap fénye is megújul... Mert ha Krisztus szenvedésekor a Nap elsötétült, fényesebben kell hogy világítson Krisztus születésekor, mint bármikor" – szólt Ambrosius egyházatya igehirdetésének részlete a negyedik század mélységéből. Mennyire időszerű! Mennyire elkelne ide a svédországi tájakra, magyarjaink közé egy kis napfény, egy nyalábnyi világosság, amely gyógyító melegével eloszlatná a restség felhőit, a kilátástalanság ködét, a tudatlanság vak homályát, a lelkek szürke tompaságát, s ha kell, fényével bearanyozná életünket, utat mutatva az égre tekintőnek, a vándornak, minden hazánkfiának!

Tovább bandukolva és böngészve a milánói püspök prédikációjában, megdöbbenéssel látom, hogy karácsony ünneplésére szólítja fel akkori hallgatóit. De hát karácsonyt nem ünnepelte az egyház mindenkoron? Krisztus születése nem volt fontos azoknak, akik lábnyomait követve próbáltak élni egy sötét korban? E kérdés körül kutakodom az alábbiakban, a kapott válasszal is készítve ezen az adventen az Ő útját.

A mi december 25-i karácsonyunkat az első három század keresztényei nem ismerték. A negyedik század elejéig ez a nap, amely a későbbiekben oly fontossá lett, az őskeresztények között észrevétlenül telt el. Ezzel szemben tudomásunk van arról, hogy ebben az időben a pogány Római Birodalomban december 25-e a Nap imádatának szentelt különleges ünnep volt. A korai egyház megelégedett annyival, hogy a születés időpontját nem ismerjük, bár akadtak egyéni időszámítási kísérletek.

Az evangélium írói nem adják meg Krisztus születésének napját, csupán Lukács karácsonyi beszámolójából olvashatjuk ki, hogy semmiképpen nem télre kell gondolnunk, ha Megváltónk testet öltése után kutakodunk. Palesztinában ugyanis március–április hónaptól novemberig voltak pásztorok a mezőn. Mivel minden közelebbi anyag hiányzik, néhány ókori keresztény ember megkísérelte az inkarnáció dátumát levezetni különböző spekulációk alapján. Az óegyház azonban ezeket hivatalosan sosem ismerte el, hiszen e latolgatások minden történelmi hitelesség igénye nélkül születtek meg, bár kétségkívül kegyes szívek legtisztább szándékából. Hogy a legérdekesebbet említsem, amely Krisztus után 243-ból való kéziratból származik, amely Krisztus születését március 28-ra datálja. Az irat szerzője abból indul ki, hogy Isten a teremtéskor a világosságot elválasztja a sötétségtől, s feltételezi, a teremtés olyan napon történt, amikor a nappal

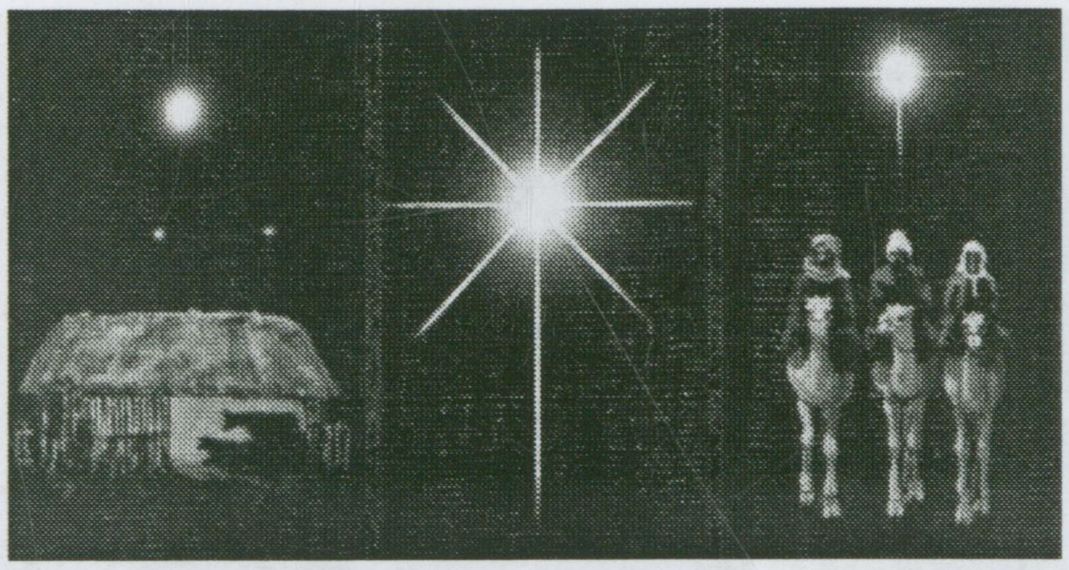

Részlet Bruce Peardon szájfestő művéből (Mun- och Fotmålarna)

és az éjszaka egyforma hosszú volt. Mivel a római naptárban a tavaszi napéjegyenlőség március 25-e volt, következésképpen a teremtés első napja március 25-re esik. A Napot viszont Isten a negyedik napon teremtette, s a Malakiás 4: 2 igérete szerint a Messiás az "igazság Napja", ebből következik, hogy a megígért Megváltónak március 28-án kellett világra jönnie.

Január 6-a, Krisztus megjelenésének ünnepe

Keresztény gnosztikusok Alexandriában január 6-án ünnepelték Krisztus megkeresztelkedését. Helyes, ha rámutatunk arra, hogy pogány vonatkozásban január 6-a Dionüszosz-ünnepnap volt, egyben Ozirisznek szentelt nap, sőt, állítólag ezen az éjszakán telt meg a Nílus vize is különös csodaerővel. Január 6-a is valószínűleg az alexandriai tradícióból került az egyház ünneptárába, mint Jézus Krisztus megjelenésének (epifánia) ünnepe. A görög "epifánia" alatt kezdetben a születést, mint földi megjelenést értette az evangéliumi elbeszélésekkel egybehangzóan, majdan gnosztikus hatásra a születést és a keresztelést egybekötötte egymással. Január 5-ről 6-ra virradó éjjel volt a születés, január 6-a pedig a keresztelés ideje.

December 25-e, Krisztus születésének ünnepe

Annyi bizonyos, hogy Rómában 336-ban már december 25-én ünnepelték Krisztus születését. Korábban már ezen a napon egy perzsa eredetű istenség, Mithrász tiszteletére is tartottak ünnepeket. Ez az isten mint Solus invictus, azaz Legyőzhetetlen Nap biztosított égi támogatást a misztériumába beavatottaknak. Nagy Konstantin császár tudatosan törekedett a Nap-kultusz és a Krisztus-kultusz összekapcsolására. Magát két szobron is mint Nap-istent ábrázoltatta fényözönben. Konstantin ötlete volt, hogy Krisztus és a Nap kultusza egyesüljön, de ennek eszmei feltételét a kereszténységben meglévő Krisztus–Nap szimbolika adta meg. Így teljesen érthető, hogy még Konstantin idejében és az ő befolyására tették Krisztus születése ünnepét december 25-re a nagy Nap ünnepére. Így vált karácsony születés-ünneppé, megszabadulva az epifánia gondolatától, s került egy olyan pogány ünnep befolyása alá, amely sok szokásban tartotta magát, s nem épült le egyszerűen. Mindkét dátum (január 6, december 25) esetében vallásilag terhelt és kultikusan foglalt időpontokra esett tehát a döntés, de megválasztásukat az a tény határozta meg, hogy kapcsolódási pontot kínáltak a sajátosan keresztény karácsonyi gondolathoz. Az üzenet, azaz a tartalom nem a pogányságból származott, – úgy is mondhatnánk, hogy a régi forma új tartalommal telt meg.

Két karácsony

Róma arra törekedett, hogy az epifánia ünneptől független karácsonynak szerezzen érvényt a keleti végeken is, ahol még tartotta magát a január 5–6-i időpont is. Az egyik fél be akarta bizonyítani, hogy Jézus január 6-án, a másik fél, hogy december 25-én született. A megosztottság ma is tapasztalható. Ma december 25-én ünneplik a karácsonyt a római katolikus és protestáns egyházakon kívül a konstantinápolyi, antiochiai, romániai, ciprusi, görögországi, finnországi ortodox egyházak és ezek diaszpórái. Ezzel szemben Jeruzsálemben, Oroszországban, Szerbiában, Bulgáriában, Grúziában, Lengyelországban, valamint a Cseh- és Szlovák Köztársaságban lévő ortodox egyházak megmaradtak január 6-a mellett. Hasonlóképpen az etióp, kopt, szír-jakobita, indiai keleti rítusú egyházak is.

Összefoglalás

Joggal fogalmazódik meg mindezek után napjaink kereső emberében a kérdés: mikor ünnepeljük valóságosan Krisztus születését, s egyáltalán mi szükségünk van erre az ünnepre. Az embernek akkor van igazán karácsonya, amikor megszületik szívünk szegényes jászolában a Krisztus, amikor lelkünkben meggyullad az igazi világosság szikrája. Kellenek olyan megkülönböztetett napok és megszentelt idők, amikor Isten ajándékát megköszönjük, vagy épp megtaláljuk. Amikor üres kézzel az ég felé emeljük kezünket, alázatos szívvel, tiszta lélekkel. Hiszen az ünnep lélektanának lényege, hogy gondolatban visszatérünk abba az időbe, amelyben Isten beavatkozása révén egy esemény ünneppé szentelődött, s mintegy megelevenednek előttünk a múló időt tartalommal megtöltő, megszentelő események. Karácsony ünnepére tehát ma is szüksége van mindenkinek, aki a csillogó külsőséget valós tartalommal szeretné megtölteni.

Összeállította: **Nagy Gábor**

M. Veress Mária

Honvágy a négyzeten

Ha jól tudom, Amerikába készültek ők is, mint Szakállas Ábel. Meglehet, épp az ő példáján buzdultak neki annyira, hogy nyakukba kanyarították a tarisznyát, kezükbe vették a vándorbotot, s elindultak a nagyvilágba szerencsét próbálni. Hogy mi jöhetett közbe, mi nem, azt nem tudom, elég az hozzá, hogy tervük meghiúsult. Amerika helyett svéd földön kötöttek ki. Az első hónapok még elmúltak valahogy a felfedezés izgalmában, de aztán megjött a jószagú tél, s vele együtt a szomorúság. Bizony nem a zord skandináv éghajlat tette nehézzé szívüket, mert hiszen a csíki telekhez szokott emberfiának nemigen árt még a sarkköri levegő sem, hanem a honvágy meg a mérhetetlen nagy árvaság. Család nélkül, asszony nélkül, a megszokott környezet nélkül olyan árva volt a két székely atyafi, mint amilyen árva csak Mikes Kelemen lehetett Rodostón, vagy Kőrösi Csoma Sándor Tibetben.

Nehezen teltek a korán leszakadt esték, mert embereink egyre csak hazagondoltak. Otthon ilyenkor minden becsületes gazda óljában ott gömbölyödik egy-két levágni való malac. Székelyeinknek kiváltképpen a reggeli-esti etetések áhítatos szertartása hiányzott, s a moslékba feledkezett hízó elégedett csámcsogása.

Hej, búnak eresztette fejét szegény Benedek, társa alig győzte vigasztalni:

— Hadd el, koma, majd csak lesz valahogy...

Addig okoskodtak, mígnem eldöntötték: karácsonyra disznót vágnak, lesz ami lesz. A népi bölcselet szerint is csak addig nehéz valami, amíg rá nem szánjuk magunkat, utána gyerekjáték az egész. Arra nézve aztán már nem ad útmutatást a Fennvaló sem, hogy mit kezdjen két ágról-szakadt székely ezzel a nagy nekibuzdulással, ha épp a vikingek földjére vezette útjukat a sors. Hogyan lesz ebből füstölt oldalas, kocsonya és véres-májas? Hol lehet malacot venni? Egyáltalán: lehet-e élő disznót kapni valahol?

Kis utánajárással kiderült, hogy lehet, mégpedig egy közeli tanyán. Embereink már jóelőtte összeeszkábálták az ólacskát, abban hízik majd a malac szép gömbölyűre jó főtt pityókán, korpán, meg finom moslékon. Ha nem is lesz másfél-két mázsás, mint otthon, de legalább hájasodjon egy kicsit, mert nincs annál nagyobb szégyen, mint mikor vékony a disznó hátán a szalonna.

A tanyasi ember csak nehezen tudta felfogni, hogy mit is akar kezdeni egy élő disznóval ez a két, fekete bajuszú, nagydarab idegen ember, de aztán hagyta, hogy menjenek Isten hírével, miután nagy keservesen betuszkolták kimustrált kocsijuk csomagtartójába a visító állatot. Csendes jószág volt egyébként a malacka, így aztán a szomszédok észre sem vették, hogy ott van. Az is igaz, hogy székelyeink se várták meg, míg éhesen követeli a moslékadagját, etették szorgalmasan, s mustrálgatták hájacskáját, miközben elégedetten dörzsölték tenyerüket. Olyan disznóölés lesz ez, hogy csak na!

Végre eljött a várva-várt szombat hajnala. Előtte való napon mindent előkészítettek volt, mint ahogy az asszonynép szokta azt odahaza. Volt ott apróra tört bors, főtt rizs, hámozott fokhagyma, szárított csombor, pirított hagyma, májas-véresbe való illatos fűszer, s egy csomó só meg paprika. Még húsdarálót is vettek erre a nagy alkalomra, meg egy üvegecske szilvóriumot.

Szikráztak a csillagok, s székelyeink csizmája alatt csikorgott, ropogott a csontkeményre fagyott hó, amikor kimentek az ólhoz.

— Na, te Benedek, én mindjárt elsírom magam... Olyan szép ez, mintha otthon lennék, esküszöm.

Hogy egymás előtt szégyenben ne maradjanak, gyorsan leöntöttek torkukon egy kis szíverősítőt, aztán csak nézték a pálinkáspoharat nagy komolyan, s hallgattak rá egy sort. Elsőnek Benedek szedte össze magát:

— Mehetünk — dörmögte, s elindult a késsel.

Társa nagy elszántan a nyomában bandukolt. De alig láttak a könnyektől. Talán ez lehetett az oka annak, hogy az első döfés nem talált. Benedek sok disznót ölt odahaza, így aztán nem is számított arra, hogy megtörténhet vele ez a nagy szégyen. Bizony, az üggyel-bajjal előrángatott és lefogott állat épp akkor ugrott meg, amikor a Benedek karja lesújtani készült. A hosszú kés belevágódott a menekülő disznó oldalába, mire az, fellökve tálat, embert, velőtrázó ordítással rohanni kezdett a szent hétvégi álmukat alvó, békés svéd szomszédok házai között.

A hatás nem is váratott magára sokáig. Pillanatokon belül ott termett a rendőrség, kutyástól-macskástól, s hangosbemondón szólították megadásra a halálra rémült bölléreket. Különösebb ellenállást egyikük sem tanúsított, így aztán azonnal őrizetbe vették őket és az áldozat holléte felől faggatóztak. Végül a vérnyomokat követve rábukkantak a sebzett állatra. Ekkor derült ki, hogy nem brutális gyilkosság hiúsult meg itt, hanem békés disznóvágás. De ettől még nem lett egyszerűbb a dolog, hisz állatorvost is kellet hívni, aki megállapította, hogy a disznót egy jól irányzott lövéssel azonnal meg kell szabadítani szenvedéseitől. Pár órás további herce-hurca, kihallgatás, jegyzőkönyvbe vétel és egyebek után Benedekék végre hazamehettek, de csendháborítás és állatkínzás vádjaival akkora bírságot sóztak a nyakukba, hogy csak pislogni tudtak ijedtükben szegények.

— Még jó, hogy ennyivel megúsztuk — zárta le a vitát egyikük, s ezzel többé disznóvágásról nem is esett volna szó közöttük, ha be nem köszönt a következő tél, s a csípős levegő eszébe nem juttatja székelyeinknek az otthoni karácsonyt, meg a jó disznótoros vacsorákat.

Ejnye, nagyokat nyeltek, sóhajtoztak, de annak okáról a világért se szólt volna egyikük sem, míg aztán egy szép napon azzal állított haza Benedek:

— Na koma, mégiscsak lesz disznóölés!

Nagyot nézett erre a székely, s hitetlenül ingatta fejét:

— Hát aztán, az hogy lesz, hogy ne legyen ismét baj belőle?

Benedek hamiskásan mosolygott bajusza alatt:

— Mert mi rosszul csináltuk, s azért lett baj. Itt másképpen szokták. Megérdeklődtem.

Nagy büszkén elmesélte, amit megtudott. Hogy ne érezze a disznó, mikor szúrják, s ne szenvedjen, el kell altatni előtte. A legjobb gázzal. Attól úgy elalszik, mint Csipkerózsika. Aztán jöhet a kés.

— Az már más — derült fel a koma arca, s lelki szemei előtt ott lebegett már a rúdról lecsüngő jófajta füstölt kolbász, orrában érezte a disznóperzselés mindennél finomabb illatát, elképzelte az asztalon remegő nagy tál kocsonyát, vastag zsírréteggel a tetején, jól megpaprikázva.

Hát ez egyszerűbb, mint gondolták volna. Harmadnapra minden készen állt. A frissen vásárolt malacka ott röfögött a tavalyi ólban, a ház mögött ott állt már a köteg szalma s a nagy, ezüstszínű gázpalack. Most nem sokat hizlalgatták a disznót előtte, hanem csak ledugták a csövet a torkán. Kicsit vonakodott a szegény pária, de aztán szépen oldalra dőlt, s meg se nyikkant, mikor Benedek markolatig döfte szügyébe a kést. Szép nagy tál vért csurgattak ki belőle. Ebből lesz aztán a finom véres hurka, az ám! Nosza, rá a szalmára, hadd perzselődjék!

Hogy utána pontosan mi is történt, azt egyikük se tudja visszaidézni, csak egy nagy durranásra emlékeznek, meg arra, hogy utána úgy eltűnt a disznó, mintha soha nem is létezett volna. Véres cafatait a harmadik-negyedik szomszéd kertjéből szedegették össze, hogy mentsék a menthetőt.

Másodszorra se lett disznótoros vacsora, csak egy újabb hatalmas büntetés. Embereink megegyeztek abban, hogy a bírságot az érdemelné meg leginkább, aki, mikor kioktatta Benedeket a svéd disznóölési módiról, elfelejtette megemlíteni azt az apróságot, hogy széndioxiddal szokás elaltatni az áldozatot, nem pedig fűtőgázzal.

Felsőrákosi T. Mihály

A HARANGOK HANGJÁN

Hallod pajtás? Hallod a harangokat?
Vecsernye időben mint éhező gyermek
felsírnak az omladozó falak közt.
Hangjuk kifeslett árnyék, mely
az útmenti jegenyékre, kékbe didergő
házikókra tapad.

Innen vagy te is? Innen, hol fekete
fejkendők s kalapok alá
húzódik az elfojtott kiáltás,
régmúlt idők szolgái mennek el
s vészesen sűrűsödnek a fejfák.
Innen, ahol Szentgyörgy-naptól Szentmártonig
pásztor becsülettel, meg-megbicsakló hanggal,
kiszáradt torokkal éneklik a zsoltárt?

Hallod-e pajtás? Te ott Sidneyben,
Vagy akár Torontóban! S egy idő óta,
Pannónia valamely részén!
Ha máskor nem, hát karácsony estén
felborzong-e benned? Megkondul-e a harang,
ott bent, ott legbelül?
Szól-e a harang, hallod-e a felbúgó orgonát?
Most, hogy szaporodnak idegen templomok,
EL TUDOD KÉPZELNI
az erdőt madár nélkül,
SZÉKELY NÉLKÜL A HARGITÁT!?

Roland és Axel Petterson, a Borås Byggproduktions AB építői elsőként érkeztek a helyszínre, amikor - a karácsonyi ünnepek után - megkezdődött Tångagärde százéves gerendaépületének felújítása. A képen a tó felőli homlokzat állványozása látható. (Ulricehamns Tidning, 1975. jan. 4.)

Otthon az új hazában

(Negyedik rész)

A Tångagärdei Magyar Gyülekezeti Otthon történetét feldolgozó sorozatunkban eddig három részt közöltünk: az elsőben (Új Kéve 2002 június) a gyülekezet 1957–1965 között szolgáló első lelkészének, Glatz Józsefnek *Mintha hazamentem volna* című visszaemlékezését hoztuk, a másodikban (Új Kéve 2003 március) *Otthon az új hazában* címmel Koltai Rezső 25 éves lelkészi szolgálatának kezdeti éveit (1964–1967), a harmadik részben pedig (Új Kéve 2003 június) az 1968–1973 közötti öt évet elevenítettük fel. Sorozatunk negyedik részében a gyülekezeti otthon 1974 végi, 1975 eleji nagytatarozásáról, felújításáról szólunk.

"Tångagärde. Az épület ócska, rozoga. A saját kút hiánya, a vízellátás és a világítás zavarai, az épület külső és belső hibái évente tetemes javítási költséget jelentenek. Nem bírván a terheket, az Egyháztanács (a lelkész kivételével) a ház eladását határozta el. A skarai svéd megyéspüspök, Helge Brattgård meglátogatta Tångagärdét (1973), s elámultan tapasztalta, hogy ott milyen áldásos munka folyik. Szakértői megállapították, hogy a rossznak hitt alapzat rendbehozható, az épület modernizálható. A püspök kilátásba helyezte otthonunk teljes reparálását. Felajánlotta, hogy 25 ezer koronával ők is hozzájárulnak kiadásainkhoz. Ezek után a legpesszimistább presbiterek is lehetőnek tartják gyülekezeti házunk fenntartását. Lelki jelentősége mind egyházi, mind pedig magyar szempontból felbecsülhetetlen" (Bethlen Naptár 1974)

Az Ulricehamns Tidning 1975. január 4-i számában Östen Carlsson építésvezető a felújítás költségét 350.000 koronára becsüli. Mint írja, a "téliesítés" során biztosítják a ház tűzállóságát, az épületet villanyfűtéssel, vízzel és csatornázással látják el. A kútfúrás befejeződött, készül a szennyvíztartály. Az alagsorba, az emeletre zuhanyozók, mosdók és illemhelyek kerülnek. A földszinten "nagyüzemi" konyhát rendeznek be. Újrafestik az egész házat, a tó felőli teraszt megerősítik. Az engedélyezést karácsony előtt kapták meg, s a 360 négyzetméter összfelületű épület májusban már fogadhatja látogatóit. Brattgård püspök elmondta, hogy a skarai székesképtalan 1974. március 15-én hagyta jóvá a támogatást, ez ügyben kapcsolatba lépett a Lutheránus Világszövetség svéd részlegével, az pedig a svéd Bevándorlási Hivataltól is kért segélyezést.

Fent: A melléképület, avagy "fiúk háza" a bővítés előtt. Ehhez épült hozzá a vízzel és csatornázással ellátott zuhanyozó-mosdó egység, valamint az alsó társalgó.

Balra: A főépület a lebontott és újjáépített konyhabejárattal. Kútfúró és árokásó gépek az otthon udvarán.

Lent és jobbra: A "kis ház" bővítése, a homlokzat és tetőzet felújítása. (Képek Koltai Rezső albumából)

A bővítés tervezői és kivitelezői Zuif Ferenc és Kovács István voltak. Jobbra: Koltai Rezső felügyeli a munkát. (Kép Koltai Rezső albumából)

A már idézett cikk szerint a jövőben jelentős mértékben emelkedhet a bevándorló közösségeknek nyújtandó állami támogatás. Helyiségeik berendezéséhez a tanügyminisztérium júliustól segélyt ad. (Ulricehamns Tidning)

"A munkálatok a múlt ősszel (1974) megindultak és (1975) május elejére befejeződtek. Otthonunk újjáépülve, modernizálva, fűtéssel és új berendezéssel ellátva most már egész éven át igénybe vehető. A svéd állam a jövőben

Székjavítás, középen ifj. Somi József. (Somi József diafelvétele, 1975)

rendszeres évi hozzájárulással segít fenntartani a gyülekezeti házat. Újjáépítéséhez a teljes költség 1/3-ad részével járult hozzá. A fennmaradó 2/3-ot kölcsönként vettük fel, melynek fedezetét az évenkénti állami hozzájárulás biztosítja. Újjáépült otthonunk felavatása - gyülekezeti napok keretében - május 8-án volt." (Bethlen Naptár 1976)

Pontosítás Koltai Rezső lelkész kérésére. Előző lapszámunkban az Útitárs 1966 március–áprilisi számából a *Mérnök-lelkész Északon* c. írásból többek között ezt idéztük: "Koltai Rezső (...) mérnöki oklevéllel rendelkezik! Textilmérnöki diplomáját 1944-ben szerezte a budapesti Műegyetemen." Amint nyugalmazott lelkészünk most közölte: az Útitárs adata részben pontatlan, s ennek helyesbítését már annakidején kérte (erről mi nem tudtunk). Bár igaz, hogy kijárta a budapesti Műegyetem szervezte textilipari tanfolyamot, de annak elvégzése nem járt mérnöki diplomával. Köszönjük a pontosítást.

"Zuif Ferenc, Tångagärde gondnoka és Kovács István alapítványi tag szabadidejükben (és minden ellenszolgáltatás nélkül) odaadó munkával és nagy szeretettel, fáradságot nem kímélve építették újjá a melléképületet. A téli cserkésztáborra érkező 30 tagú kis sereg azonnal felfedezte a külsejében megszépült ún. "fiúk házát". De az igazi meglepetés és csodálkozás akkor volt, amikor a ház belső terét is meglátták: pattogó, duruzsoló tűz fogadta őket. A már majdnem teljesen rendbehozott, kívül-belül megújított melléképületben ott állt a formás, új kandalló. Abban a helyiségben, melyet építői istentiszteleti teremnek [helyesebben: áhítatok tartására alkalmas társalgónak; Szerk. megjegyz.] terveztek." (Útitárs, 1976 május)

Telekrendezés, jobbra Kellner Ilona (Duci). (Koltai Rezső albumából)

A *Tångagärde szeretettel hív és vár* című írás a gyülekezeti otthon megnyitását harangozza be: "Svéd udvarház a Tolken-tó partján, erdős-dombos, tavakkal tarkított vidéken, Borås és Ulricehamn között. Csónakázási és fürdési lehetőség. Táborhely. A családias légkör lehetővé teszi, hogy az egyéni kívánságokat figyelembe vegyük. Kisgyermekes családok részére a telep fekvése különösen ideális. 1–2–5 ágyas szobák. Társalgó, veranda. Az újjáépült, modernizált, fűtéssel és új berendezéssel elkészült gyülekezeti otthonunkat a május 8-11. közötti gyülekezeti napok és országos presbiteri konferencia alkalmával nyitjuk meg. Az ünnepi alkalomra Brattgård Helge skarai, Kastlund Åke strängnäsi püspököket, Vajta Vilmos professzort,

Koltai Rezső lelkész, mint "főszakács". (Somi József diafelvétele, 1975)

Beköltözés előtt a felújított ház. (Somi József diafelvétele, 1975)

Terray László missziói főtitkárt és Glatz Józsefet, Tångagärde alapítóját hívjuk meg, sok más kedves vendég mellett." (Útitárs, 1975 húsvét)

Ugyanebből a lapszámból megtudjuk: A június 8-29. közötti kiscserkésztáborban "Magyar iskola" - napi két óra magyar irodalom és történelem. Társasjátékok, fürdés felügyelettel. Vallásóra. Szállás-ellátás a gyerektábor idején (szülői kíséret nélkül) 16 svéd korona. Szállás-önellátás: A gyerektábor idején kívül: felnőtteknek ágyneműhasználattal 10, ágynemű nélkül 7 svéd korona. Gyermekeknek - szülői kísérettel - a részvétel ingyenes.

A telek tóra néző részének rendezése. (Koltai Rezső albumából)

A kész otthon. (Koltai Rezső albumából)

Őszi pünkösd Tångagärdén címmel beszámoló jelent meg az Útitársban, most ebből idézünk: "A Reformáció, Halottak napja, Mindszentek ünnepein a svédországi magyarok a Szentlélek újra-felfedezésére, átélésére vagy éppen megismerésére jöttek össze Tångagärdén, megújult gyülekezeti otthonukban, a Tålken-tó partján. A 68 résztvevő teljesen megtöltötte a főépületet és a kisház már lakható részét. A szellemi munka mellett a friss levegőn való sétára és az egymással való beszélgetésre is kerülhetett sor. A markosabb legények pedig a szünetekben Zuif Ferenc gondnoknak és Kovács Istvánnak segítettek a harmadik épület cserépzetének kicserélésében.

Mind a szünetekben folytatott eszmecserék, mind pedig a meditatív reggeli és esti áhítatok, a bizonyságtevő vasárnapi igehirdetés csakúgy, mint a visszavonultságban élő főpásztor magnóról meghallgatott elmélkedése, mind szerves alkotórészei voltak ennek a jól sikerült, tartalmas együttlétnek. Még ez első pünkösd földrajzi helyéhez is közelebb kerülhettünk Farkas és Anikó egészen friss jeruzsálemi diaképeinek segítségével."

A cikk összefoglalója hangsúlyozza: "Szórványhelyzetünkben szükség van ilyen eszméltető találkozókra, ahol a lelki épülés mellett a szellemi kitágulásra is sor kerül. Vannak élmények, melyeket csak úgy lehet átélni, hogy kiszakadunk szokásos környezetünkből - és elutazunk. Akik odautaztunk, áldozatot hoztunk ezért időben is, pénzben is. Ha otthon maradunk, valószínűleg ez a hétvége is olyan lett volna, mint a többi. Most egy merőben más, újszerű vikendet szereztünk magunknak, amire nagyon sokáig fogunk emlékezni. Ahol hitünkben erősödünk, ismeretekben gazdagodunk, s ahol napról napra érezzük, hogy szeretve vagyunk - ott mindig egy kis pünkösdi csoda is történik: Isten titokzatos erőterébe kapcsolódunk be, a Lélek ajándékai áradnak felénk, és életünk s annak értelme új megvilágításba kerülnek." (Útitárs, 1976 január)

Összeállította: **Molnár-Veress Pál**

Csoportkép a Koltai, Glatz és Zuif család tagjaival (Koltai R. albumából)

Szente Imre

ÉSZAK „MODERN SZŰZE”

Nyolcvan éve halt meg Edith Södergran (1892–1923)

Edith Södergran nevével s életművével az újabbkori finn lírával való ismerkedésem során találkoztam. Elkerülhetetlen volt e találkozás, ha engem a finn nyelven verselő költők érdekeltek is elsősorban, oly nagy hatással volt az egész modern finn költészetre, de lehet mondani: a korabeli skandináv lírára is ez a svéd nyelven író költőzseni, aki személyében s életművében mint az európai áramlatok s a világlíra ismerője s közvetítője tágabb horizontot nyitott az északi hideg hazák költészetének.

Származása a kétéltűeknek ahhoz a fajtájához fűzi, akiket finnországi svédekként tartanak számon, s akik Finnországnak ugyanúgy népi-paraszti gyökerű őslakói, mint a többségi finn nyelvűek. Egymáshoz való viszonyuk – a „nemzetesdi”-korszak kisebb nyelvi torzsalkodásaitól eltekintve – mind a múltban mind a jelenben a nemzetiségi béke iskolapéldája. Tudvalevőleg e manapság már tavaszi hóként olvadó kisebbség kedvéért Finnország máig őrzi hivatalos kétnyelvűségét egyebek közt a főváros utcaneveiben, svéd színházában, a svéd nyelvű iskolákban, sőt egyetemben (mint pl. a turkui Åbo-akadémia). E kisebbségből kinőtt értelmiség és írógárda hagyományosan külön színt képvisel, és semmi hajlamot sem mutat a beolvadásra akár a finn akár a svéd irodalomba, bár mind a kettőben otthonos.

Edith Södergran is e szűkebb „családi” körben lelte meg első lelkes híveit, bár a hagyománytisztelő többséget itt is sokkolta szertelen forradalmisága s önimádatnak tolmácsolható hivatástudata. Mindkettő Adyt juttatja eszünkbe, bár a költőnő forradalmi programja más természetű: az Ember megváltását célozza, nem a nemzetből kirekesztett „osztályok” felszabadítását. Ám abban hasonlítanak, hogy a „tartalom”, a mondanivaló a lényeges számukra, s új költői nyelvet és képvilágot teremtve sem látszanak túl sokra becsülni formabontó és -újító teljesítményüket: „Én nem költeményeket alkotok, hanem önmagamat teremtem meg, verseim utak, melyek önmagamhoz vezetnek” – vallja Södergran, aki gyakorlatilag egész életművét kötött ritmus, strófa és rím nélküli szabad versekben írta meg.

Edith Södergran, noha mindkét szülője finnországi svéd volt, Szentpétervárt született 1892. április 4-én, mely abban a boldog ántivilágban egész Észak-Európa fővárosa volt. Technikus képzettségű apja ott talált munkát apósa öntőműhelyében, de lánya születése után önállósította magát s családostul visszatelepült Finnországba, egy Raivola nevű dél-karjalai faluba, házat, birtokot és fűrészmalmot vásárolt, megvetve a család boldogulásának anyagi alapját, egyben azt a környezetet is megteremtve, mely Edith Södergran kedves otthona, végső menedéke lesz a megpróbáltatások éveiben. A fiatal feleség, Edith anyja azonban elvágyódott onnan: vissza Pétervár, a nagyváros nyüzsgésébe, s amikor csak tehette, odautazott, előbb egyedül, majd a már iskoláskorú kislányával. A szülők kapcsolata természetesen meglazul: az apa hovatovább csak látogatóba jár föl a városba, ahol hölgyei az egész téli évadot töltik, s csak a nyári vakációt otthon. Edith németnyelvű egyházi iskolába jár, németül írja első költői próbálkozásait is, jó úton arrafelé, hogy nyelveket forgató s zongorázgató társaságbeli hölgy legyen. Váratlan csapás szakítja meg ezt a folyamatot: tizenhárom éves, amikor apja áldozatul esik örökölt tüdőbajának. Két év sem telik bele, őt is egy életre – s persze korai halálra – eljegyzi magának az akkor még gyógyíthatatlan kór, s véget vet a pétervári leányéletnek, mielőtt bálozó korszakába lépett volna. Ehelyett szanatóriumokra költi pénzét s idejét az anya és leánya. A svájci Davos „varázshegye” a 19–20 esztendős Edith számára is inspiráló környezet: az ezúttal valóban Európát és a nagyvilágot közvetítő nemzetköziség, amellett a „sikeres” sebészi beavatkozás és a csodadoktorok szuggesztív hatása is segítségére siet az életigenlő fiatalságnak: Edith a teljes gyógyultság csalóka reményével valamint Nietzsche szellemével és Walt Whitman mesterségbeli újításaival fölvértezve tér vissza szegényes északi hazájába. „Övéi”: Helsinki költői berkei nem fogadják ugyan kitörő lelkesedéssel, erejéből mégis futja tíz éven belül négy verseskötet megjelentetésére (*Versek*, 1916; *Szeptemberi líra*, 1918; *Rózsaoltár*, 1919 és *A jövő árnyéka*, 1920), valamint egy posztumusz kötet anyagának megírására (*A hon, mely nincs sehol*, 1925).

Nem kis teljesítmény, ha meggondoljuk, micsoda világomlás ment végbe abban a tíz évben. Maga a világháború még hagyján: ott fenn északon még abban a naív reményben ringatták magukat, hogy a vihar elültével az élet a régi mederbe tér vissza. Az ő világukat a két orosz forradalom, főleg a lenini második döntötte romba: a karjalai udvarház két gyámoltalan úrnőjére soha azelőtt nem tapasztalt szegénység szakadt, súlyosbítva Edith tüdőbajának kiújulásával, melynek sem jobb táplálkozással sem megfelelőbb éghajlat megválasztásával nem állt többé módjukban gátat vetni. Rövid élete utolsó éveiben a karjalai határfalu idilli csendje és természetvilága sem nyújthatott már vigaszt: ha másutt dúlt is a háború, következményei mindenütt megrontották az életet, s mikor 1923 Szentiván-napján végsőt sóhajtott a fekvőszék rabjának beroskadt keble, még boldognak mondhatta magát, hogy bár idegen országban, szovjet földön, de még nem a tájakra s lelkekre rámerevedett határok bilincsében, a saját kertjében halhatott meg. Maredinierl nevű vén kutyája volt a társasága; különben macskabarát volt egész életében. Legismertebb fényképén is egy óriáskandurt tart karjaiban, melyek sem férfi- sem gyermekfő öleléséhez nem szoktak.

Nem tudjuk, ki az, akitől búcsúzva egyben a férfi szerelmének is búcsút mond mint önkiteljesedése akadályának *Hűvösödik a nap* című versében, melynek zárósorait idézem: *Virágot kerestél / leltél gyümölcsöt. / Forrást kerestél, / találtál tengert. / Nőt kerestél, / lélekre leltél / – csalódást érzel.* Szűzi imágóját korán megfogalmazza *Vierge moderne* című versében:

Vierge moderne

Nem vagyok nőnemű Neutrum vagyok
Vagyok gyermek, ifjú apród, merész gondolat
Vagyok a skarlátvörös nap kacagó villanása
Vagyok hálója minden falánk halaknak
Vagyok a női nemre köszöntött pohár
Vagyok egy lépés a véletlen s a pusztulás között
Vagyok egy ugrás a szabadságba s a benső énbe
Vagyok a vérnek suttogása a férfi fülében
Vagyok a lélek didergése, a hús vágyakozása
s megtagadása
Vagyok felirat egy Új Éden kapuja fölött
Vagyok kereső láng hetyke szertelen
Vagyok mélységes víz de térdig vakmerő
Vagyok tűz és víz becsületes szabad társulása

Nem annyira hitvallásra, inkább kiáltványra emlékeztet ez a vers, olyan „tíz pontos" listára, amelyben egy forradalmi ifjúság meg szokta fogalmazni a nemzet vagy a nép követeléseit. „Katalógus-stílusnak" nevezi a szaknyelv, Walt Whitman hatása, de lehetne Majakovszkijé is. Szuggesztív hasonlatok, merész, olykor szertelen képek látszólag minden logikai rendszer nélküli egymásutánja. Vállalja ellentmondásait is: saját nőiségét megtagadva „neutrumnak" mondja magát, „gyermeknek", „ifjú apródnak", akiben még szunnyad a nemiség, s aki embernek különb a felnőttnél Wordsworth szerint: *the child is the father of the man*; ugyanakkor egy *suffragette* gesztusával köszönti poharát a női nemre, és egy *vamp* erotikus kihívásával tart igényt a férfivágyra: *Vagyok a vérnek suttogása a férfi fülében.* Önarcképének leglényege, ellentéteinek közös nevezője a felszabadult Ember, aki másokat is új utakra hív mint *felirat egy Új Éden kapuja fölött.*

Az első verseskötetben még kivétel számba megy ez a magabiztos önmegfogalmazás, majd csak a későbbiekben teljesedik ki papnői hivatástudattá. A Davosból hazatérő húszéves leány költői ihlete karjalai otthonának s környezetének természetélményeiből táplálkozik:

Kora hajnal

Halványulnak már a csillagok
Ablakomból sápadt égre látok
merre az új nap épp hogy sejthető
Csönd ereszkedett a víztükörre
halk suttogás leskel a fák között
Fülel a vén kert fél-elandalodva
a tovasuhanó éj lélegzetére

Olyan, mint egy finom pasztellkép, vagy mint egy száradást ki nem váró gyors ecsettel papírra vetett akvarell az északi kora hajnalnak e hangulatos megörökítése. Aligha nyárközépi hajnal ez, talán augusztusi, amikor már vannak csillagok is észak egén. A csend a festmény uralkodó eleme; élőlényként pedig csak a kert van jelen, mely *fülel*, s az éj, mely *tovasuhan* és *lélegzik*. Harmadikul magának a költőnek alakja sejlik fel az olvasó képzeletében, ahogy ablakában állva gyönyörködik a táj szépségében.

Északi tavasz

Légváraim hóként elolvadtak
mint a víz folytak széjjel álmaim
Nem maradt egyebem abból mit szerettem
csak a kéklő égbolt s pár halovány csillag
A fák közt halkan szöszmötöl a szél
a Semmi nyugszik a csöndes tavon
Virraszt a vén fenyő s a felhőcskére gondol
kit álmában csókolt és ringatott

Ebben a hangulatos akvarellben már főszereplővé lép elő a művész: saját panaszát mondja el, mielőtt képéhez hozzáfogna. Valami csalódásról hallunk, légvárak, álmok szertefoszlásáról. Talán reményei nem váltak be, melyeket a helsinki írókhoz, honfitársaihoz fűzött? A karjalai táj, az otthoni kert, a tó kínálja a vigasztalást. És hát a költői képzelet, mely bájosan erotikus vonzalmat lát bele a vén fenyő álmaiba…

Ősz

Csupaszon állnak a fák a ház körül
Áteresztenek levegőt s eget
Csupaszon ballagnak le a partra
s nézik képmásukat a tótükörben.
Egy gyermek játszik még a szürke füstben
s egy leány jő kezében virággal
Ezüstfehér madárraj csap föl a láthatáron

Szeptember végén, október elején már kopasz fákra lát ablakából a vidéki kúria kisasszonya. Nincs többé akadálya a szemnek: a lombtalan ágak közt az égre látni, sőt a tóig lehet követni a fatörzseket, mintha maguk ballagnának le, hogy nézegessék magukat a vízben. A játszó gyermek és virágszedő lányka után a tekintetet a horizontra felcsapó sirályraj vonja a magasba. Ideje megfogalmaznunk, hogyan látjuk magunkat onnan fentről…

Én

Idegen vagyok én ezen a földön
mely a tenger súlya alatt fekszik a mélyben
Gyűrűző sugaraival be-bepillant a nap
s levegő csorog át ujjaim között
Mondják fogságban születtem
nem látok itt ismerős arcokat
Tán kő vagyok ide a mélybe vetve?
Vagy gyümölcs mit nem bírt el az ág?
A susogó fa tövében leskelve várok
síkos törzsén hogy kapaszkodom fel?
Fönn összeérnek a lengő lombtetők:
Ott szeretnék ülni s kémlelni messze
szülőhazámnak kéményfüstjeit

A látvány lenyűgöző s egyben lesújtó. Lenyűgöz méreteivel s távlataival: kolosszálissá, kozmikussá nő a szelíd karjalai táj; a házunkat, kertünk fáit tükröző tóból tenger lesz, otthonos környezetünkből idegen vízmélyi világ, mely a tenger súlya alatt rabságban nyög s lakójának is börtöne, nem pedig otthona: *Idegen vagyok én ezen a földön* – ébred rá a szépítés nélküli valóságra – fogoly, száműzött, mint a mélybe vetett kő vagy az ágától megvált gyümölcs. Csak álmai, vágyai kötik össze egy szabadabb világgal, a *lengő lombtetők* napfényben fürdő fennsíkjával. Lesz-e elég ereje, hogy felkapaszkodjon az ellenségesen síkos fatörzseken lelke igazi otthonába?

Minden égtáj felé

Madár se jár e zugban hol meghúztam magam
A vágyat nem hozzák el sötét fecskeszárnyak
Fehér sirály se jő vihart jósolón
Sziklák tövében vigyáz szilajságom
közelgő léptek zajára menekülni készen,
Hangtalan kékellő az én üdvözült világom
De kapuim nyílnak mind a négy égtájra:
egy kapum van a napra egy másik az epedésre
keletre aranykapu a soha nem jövő szerelemnek s
van egy kapum a halálra: ez tárva-nyitva áll

A „tengermélyi fogságból" test szerint nem nyílik út föl a napsütötte lombtetőkre – erre hamar ráébredt a karjalai falucska remetéje. Ott kell megteremtenie lelke számára azt az otthont, melyben kiteljesedhet, alkothat, a maga *üdvözült világát*, egyrészt azzal, hogy magányát, *szilajságát* óvja illetéktelenektől, másrészt hogy mégsem zárkózik el a külvilágtól, sem attól az életfeladattól, melyre hivatottnak érzi magát. Nyitottnak kell maradnia mind a négy égtáj felé; elzárnia még a halálra nyíló kaput sem szabad.

Csillagok

Ha leszáll az éj
állok a lépcsőn s hallgatózom:
a csillagok rajzanak a kertben
én meg csak állok a sötétben
Hallod? egy csillag csengve a földre hullt
Ne menj rá mezítláb a fűre:
tele van cserepekkel a kertem

Aki ezt a hangulatos kis remeket írta, szeretett fényképezni. Íme egy pillanatkép a csillagos éjszakáról, ez is nyilván augusztusi éjjel készült, amikor „rajzanak" a csillagok, hol itt, hol ott iramodik neki egy hullócsillag a sötét ég mezejének. Önarckép is egyben arról, aki ezt a kertre nyíló ajtóból szemléli. Nem tudjuk, kinek a társaságában… Vagy talán csak önmagát figyelmezteti, hogy ne lépjen a fűre mezítláb, mert bele talál lépni egy lehullt csillag cserepeibe?

Az élet

Enmagamnak foglya így beszélek:
az élet nem halványzöld bársonyruhás tavasz
nem simogatás melyben részünk van olykor
nem az hogy indulásra elszánjuk magunk
sem két fehér kar mely visszatartana
Az élet szoros abroncs mely fogva tart
láthatatlan varázskör mit át nem léphetünk
közeli boldogság mely mégis elkerül
ezer lépés, melyre nem szánjuk el magunk
Az élet az, hogy önmegvetéssel telve
mozdulatlanul fekszünk egy kútfenéken
s tudjuk, hogy a nap ragyog odafönn
s arany madársereg úszik át a légen
s nyílsebesen suhannak tova a napok
Az élet az, hogy kurtán búcsút intve hazamegyünk aludni
s hogy idegenek vagyunk önmagunknak is
új maszk mindenki másnak ki hozzánk közelít
Az élet az, hogy elherdáljuk boldogságunkat
s elszalasztjuk a pillanatot, az egyetlenegyet
s gyávának érezzük magunkat minden merésre

Ez is a józan, illúziótlan helyzetlátás verse, az *Én* című vers rokona. Hasonló elemeket is találunk köztük: ott a tengermélyben, itt egy kút fenekén képzeli fogolylétét a vágyai világától elválasztott lélek. Mindkét versben elérhetetlen magasságban ragyog a nap; lehatol-e hozzá egy-egy sugár, vagy csak képzeli? Szárazabb, tárgyilagosabb azonban itt a helyzetjelentés. Szándékosan az; arra mutat a „katalógus-stílus", ahogy mintegy listában sorolja fel, mi az élet a valóságban, s mennyire nem az, aminek naiv fiatalságunkban képzeljük. Aggasztó tünet viszont, hogy „önmegvetést" emleget a költő – tehát már nem csak a

„sorsot" okolja, hanem önmagát is, hogy „elherdálja boldogságát", végzetesen „elszalaszt egy pillanatot, az egyetlenegyet" s vissza nem térőt, s „gyávának érzi magát minden merésre". Ellenpólusa ez a vers az ugyancsak „katalógus-stílusú" *Vierge moderne* céltudatos optimizmusának, s egyben a későbbi, Nietzsche-inspirálta költeményeknek is.

Nietzsche sírjánál

A nagy vadász halott
Sírját meleg virágdrapériákkal borítom
Megcsókolom a hideg követ s így beszélek:
Örömkönnyekkel szemében itt áll első gyermeked
Kihívóan mintegy csúfolódva ráülök sírodra:
szebb vagyok mint amilyennek megálmodtál
Csodálatos apánk! Gyermekeidben nem csalódtál
istenléptekkel toppannak a földre
szemüket dörzsölve kérdik: hol vagyok?
De így van ez jól: nekem itt a helyem
Itt az én apámnak gyomfölverte sírja
Álljatok őrt e helyen mindörökké, istenek!

Friedrich Nietzsche (1844–1900) halálakor Edith még csak nyolcesztendős kislány volt. Bázeli sírjánál ha járt, csak svájci szanatóriumi éveiben tehette 19–20 éves korában. A vers azonban még későbbi, hiszen nem első kötetében (1916-ban), hanem a másodikban (1918-ban) közölte. Lehet, hogy csak lélekben látogatta meg a „nagy vadász" és nagy tanító sírját, miután művei hatása alá került. A kissé tiszteletlen gúnyos fintor azért indokolt, mert Nietzsche bizony nem volt valami nagy véleménnyel a női nem szellemi képességeiről. „Leánya" mindent megtett, hogy jobb belátásra bírja.

A jövő seregszemléje

Rontsátok le a diadalíveket – túl alacsonyak!
Helyet fantasztikus seregünknek!
Vemhes a jövendő – építsetek hidakat
a határokat nem ismerőknek!
Óriások, a világ végéről hordjatok követ!
Démonok, a fortyogó üstök alá olajat öntsetek!
Szörnyeteg, te szabjad a méretet uszonyoddal!
Horgadjatok az égre hősi árnyak!
Fogjatok munkához sorsformáló kezek!
Törjetek az égből tűzben izzó darabot!
Küzdelemre, harcra készülünk:
a jövő mannájáért kell megküzdenünk
Keljetek, harsonások
kik oly csodásan bontakoztok már a távolból!
Az ébredő nap kakasszóra vár.

Mint tudjuk, Nietzsche társadalomfilozófiájának alapvonása a hősszemlélet: a gyengéken való szánakozás, a kereszténység és a demokrácia „szolgáknak való" tanai helyett az elit, az Übermensch uralmát előkészítő újpogányságé a jövő; „Isten halott", tehát az embernek kell istenné válnia, méltó urává a mindenségnek. A költőnő képzeletét óriások népesítik be; mitikus szörnyek is részt vesznek az új világ építésében. Az új emberhez képest csak törpék voltak azok, akiknek diadalíveket emeltek: az óriások vonulásához nem elég magasakat. A költőnek nem lehet szebb feladata, mint hogy ennek a csodás virradatnak harsonája legyen.

E költemény megjelenése épp a bolsevik forradalom első évére esik. Hasonló optimizmus fűti kezdetben annak költőit és művészeit is, hogy rövidesen kiderüljön a tévedés: „a jövő mannája" helyett a minden eddiginél súlyosabb testi-lelki nyomor és rabszolgaság.

A szerszám panasza

Darabokat törtél szívemből hatalmas Isten
úgy tettél szerszámoddá
Testestül-lelkestül ím tiéd vagyok
s tiéd elzálogosított maradék életem
Sírok hull a könnyem amerre járok
egy kőkoloncnak könnyei
Hol talál még szám panaszra szókat
ez irgalmatlan bőségben?
Éjszakáim s nappalaim föl vannak írva
könyvedben, ó Isten,
e földön semmit sem mondhatok magaménak
még annyit sem, mint egy virág
Ó hogy ily gazdag vagyok!
Hogy a homlokomra van írva:
a végzet csodás játékait játszom kényszeredve

„Nietzsche leánya" Istenhez fohászkodik itt, aligha tenné, ha ő is halottnak hinné. Istenhite persze nem a tételes vallásoké: Adyéhoz hasonló, aki így fogalmazta meg a magáét: „Hiszek hitetlenül Istenben". Edith azonban a kikiújuló halálos kór fogságában sem csupán vigaszt keres a hozzá lehajló, ölelő isteni karban: a szenvedés őt Isten szerszámává kovácsolta. „Elzálogosított" élete egyetlen céljának, értelmének tudja Isten művének szolgálatát.

TARTUI HÁLAADÁS

15 éves a Munkácsy Mihály Magyar Egyesület

November 15-én Észtország egyetemi városában, Tartuban, a Sankt Pauli templomban hálaadó istentisztelettel kezdődött az észtországi magyarok jubileumi ünnepsége, mely az Inkeri Finnek Házában gazdag gyermek- és ifjúsági műsorral, az egyesület múltját felelevenítő videóvetítéssel, számos köszöntővel, megemlékezéssel egybekötött ünnepi esttel zárult. Képes beszámolónkkal együtt köszönjük a baráti vendéglátást, a kiváló szervezést, Isten áldását kérve a jubiláló egyesületre és a gyülekezetre!

Molnár-Veress Pál és Nagy Gábor vendéglelkészek Svédországból

A gyermekek műsorát Vatzel Erika állította össze

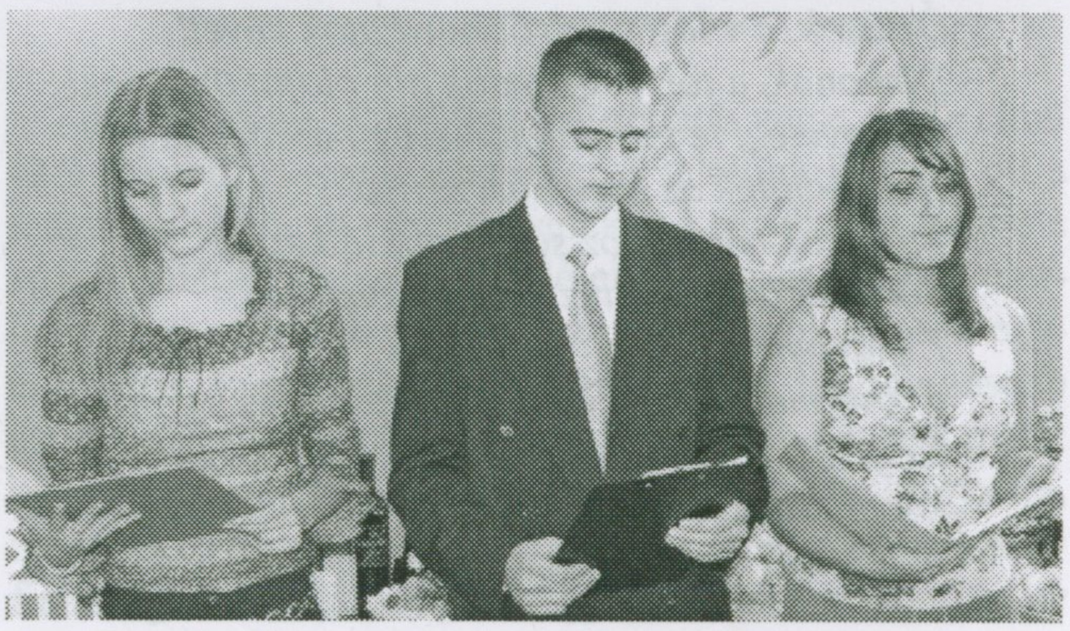

Tartu, Sankt Pauli-templom. Istentisztelet előtt a jubiláló gyülekezet.

Citerás gyermekek, versmondó ifjak

Suba Diana és Lakatos Miklós

Raudalainen Kadi és Szirkó Éva

Csonka János és neje Jáná

Tartui tündérek

Sróf Sándor ételkompozíciójával

Tamás József és fia

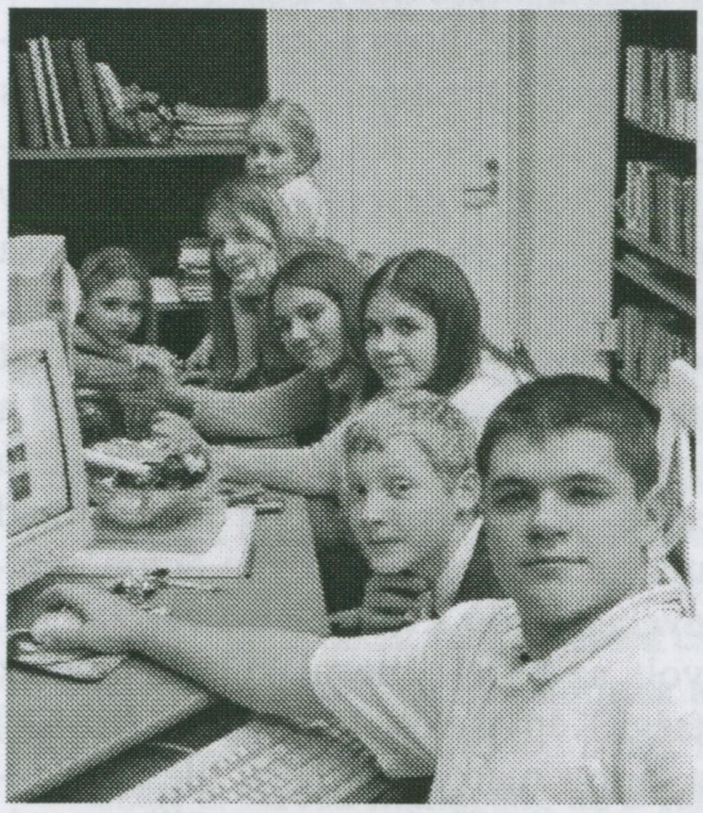

Internet-generáció

Suba Anna és Szente Imre

Nagy Gábor (Bigus) és Szente Imre

Bán István a Munkácsy egyesület elnöke és Szente Imre műfordító

Bihari Szabolcs SMOSZ-elnök

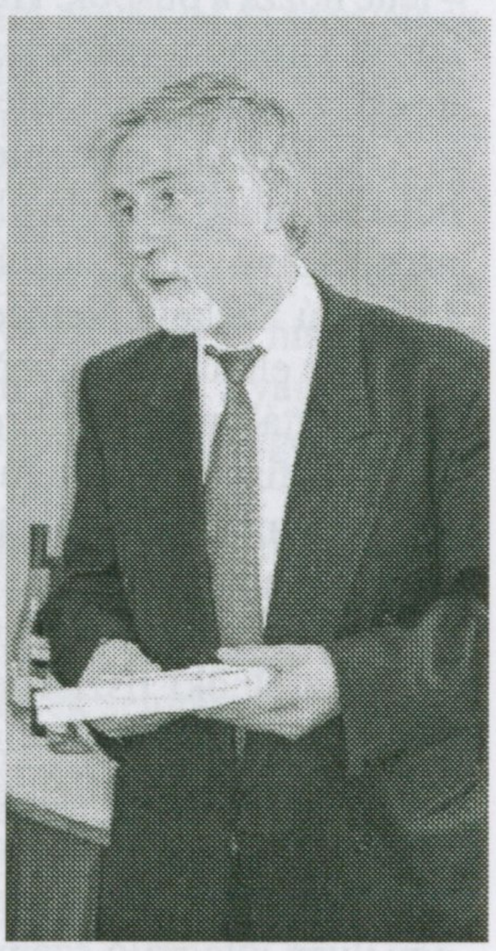

Lukácsfy Kristóf FME-elnök

Megalakult az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács

2003. december 13-án szombaton Kolozsváron megalakult az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, az EMNT. Tiszteletbeli elnökévé Tőkés Lászlót, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspökét választották meg, s egyben felkérték arra, hogy a kezdeti időszakban lássa el az elnöki teendőket.

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) az erdélyi autonómia ügyének szorgalmazásával azt akarja megvalósítani, amit a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) csúcsvezetősége elmulasztott – hangoztatta szombaton Kolozsváron Tőkés László református püspök, akit e napon választottak az újonnan megalakult tanács elnökévé. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke szombat esti sajtóértekezletén hozzáfűzte: a tanács az RMDSZ legjobb erőit szeretné bevonni ebbe a munkába. Az EMNT a romániai magyarság autonómiájának megvalósítását tűzi ki célul.

Tőkés László volt ennek a folyamatnak az elindítója, miután az év elején az RMDSZ csúcsvezetőségével ellentétbe kerülve megszüntették abban a szervezetben az általa betöltött tiszteletbeli elnöki funkciót. Tőkés kezdeményezésére - az RMDSZ politikai irányvonalával szemben - született meg ez a mostani testület. Tőkés László ezen a fórumon is élesen bírálta az RMDSZ-t, amely – mint fogalmazott – ahelyett, hogy következetesen küzdene a saját programjában szereplő autonómia megvalósításért, kincstári önelégedettséggel sikerpropagandát folytat. Mégis, a Magyar Nemzeti Tanács nem az RMDSZ ellenében alakult, ezt az is bizonyítja, hogy a küldöttek és a választott tisztségviselők között RMDSZ-politikusok is részt vesznek – tette hozzá a püspök. Hangsúlyozta: a jelenlegi állapotok között a trianoni veszteségek egyetlen ellensúlyozási lehetősége az autonómia kiteljesítése.

Az EMNT-t eredetileg négyszáz tagúra tervezték, ebből a szombati alakuló ülésen 373 küldött vett részt. A tanács részévé vált a Székelyföld autonómiájáért létrehozott, 156 tagú Székely Nemzeti Tanács (SZNT). A többi küldöttet az elmúlt hetekben rendezett kistérségi fórumokon választották meg, ők Erdély többi részét képviselik. Az EMNT-t tizennyolc tagú állandó bizottság vezeti, amely nyolc alelnökből, nyolc jegyzőből, valamint az EMNT és az SZNT elnökéből (Csapó József) áll. A tanács munkáját kilenc szakbizottság segíti majd.

Az elnöki tisztséget Tőkés püspök csak a kezdeti időszakra vállalta el, tekintettel az egyházkerületében végzendő feladatokra. Felkérését azzal indokolták, hogy Tőkés László az autonómia-politika leghitelesebb képviselője, s a nehéz kezdeti szakasz minél sikeresebbé tételéhez egy ilyen integráló személyiségre van szükség.

Az ülésen megszavazott házszabály szerint a bizottság felhatalmazást kapott, hogy a legrövidebb időn belül véglegesítse a már létező autonómiatervezeteket. Ezeket várhatóan tavaszig öntik végleges formába, majd a román törvényhozás elé terjesztik – mondta Toró T. Tibor, a tanács alelnöke, RMDSZ parlamenti képviselő. Szilágyi Zsolt, az EMNT alelnöke kifejtette: párbeszédet szeretnének kezdeményezni a román civil társadalommal. Örvendetesnek tartotta, hogy az elmúlt hónapokban a romániai közvéleményben többet beszéltek az autonómiáról, mint az utóbbi tíz esztendőben. Úgy vélte, hogy a nemzeti tanács a romániai magyarság széles körű támogatását élvezi.

A küldöttek egy kiáltványt is elfogadtak, s ebben leszögezték, hogy az Erdélyben őshonos magyar nemzeti közösség ragaszkodik évszázados autonómia-hagyományaihoz. Felkérték Románia parlamentjét, kormányát, az összes politikai erőt, a civil szféra képviselőit, valamint a romániai történelmi egyházakat, hogy a demokratikus jogállam eszközeivel támogassák a romániai magyarság jogos igényének megvalósulását. Felkérték a magyar országgyűlést, a kormányt és a közélet összes szereplőjét, hogy a romániai magyarság szülőföldjén való megmaradása érdekében segítsék a tanács önkormányzati törekvéseit. Az EMNT az autonómia-formák megvalósításában számít az európai intézmények támogatására is. A küldötteket a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség nevében Kövér László alelnök köszöntötte, aki közölte: pártja mind otthon, mind Európában támogatja az erdélyi magyarság autonómiaigényét. Az MDF nevében Bedő Árpád alelnök szólalt fel.

Mint várható volt, az EMNT megalakulását bírálták az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsának (SZKT) ugyanezen a napon tartott marosvásárhelyi ülésén, hangoztatva, hogy "alternatív politikai szervezetről" van szó, amely csak megosztja a magyarságot. Markó Béla arra figyelmeztetett, hogy az Európai Unió küszöbén ha nem lesz politikai eszköz, parlamenti képviselet és erős önkormányzat a romániai magyarság kezében, hogy sorsát igazgassa, akkor teljesen a háttérbe szorulna. Ez utóbbi esetben a fiatalok elmennének és Erdélyben csak néhány öregedő politikus, püspök és más értelmiségi gyötörné egymást öncélúan. Frunda György szenátor szerint az EMNT képviselői "esélytelen opportunisták", akiknek nem sikerült megmutatni magukat az RMDSZ-en belül, egyúttal szankciókat helyezett kilátásba ellenük.

Nastase román miniszterelnök szerint a nemzeti tanácsok létrehozása "elfogadhatatlan", egyben "éberségre" intett. Corneliu Vadim Tudor, a hírhedt ultranacionalista Nagyrománia párt vezére szerint az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács minden tagját bilincsbe kell verni, rács mögé kell dugni, mert az ország egységére törnek, szét akarják darabolni azt. Ioan Rus belügyminiszter pedig egyenesen elmebajosoknak nevezte az autonómia szószólóit.

EGYHÁZ ÉS PÉNZ

Egyik gyülekezeti tag megkérdi a másikat: "Tudja-e, mit csinál az egyház azzal a rengeteg pénzzel?" A másik így válaszol: "Halvány gőzöm sincs, de nem is érdekel, mert én még sose adtam egy centet sem".

Ez a vicc váltotta ki Gábry Sándor kölni magyar református lelkész elhatározását, hogy az általa szerkesztett Protestáns Híradó egyik számában az egyháznak a pénzhez való viszonyulását igyekezzen megvilágítani, megkísérelve eloszlatni sok bizonytalanságot (esetleg előítéletet is), egyben rámutatva arra, hogy a mai egyház nem vált anyagiassá, de - ahogy mondani szokás - az is "a piacról él". Jelen összeállításunkban - elsősorban a kölni lapban megjelent cikkekből idézve - magunk is felvillantjuk a témát, tekintettel arra, hogy egyházi közösségünk januári küldöttgyűlésén ezek a kérdések is különös aktualitással vetődnek majd fel.

Már az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben is látjuk, mennyire fontos "téma" volt a pénz. A kivétel "csupán" annyi, hogy a hívők egész vagyonukat (önként!) odaadták a közösség javára, szegénységi fogadalmat tettek, s azt is mindnyájan érezték, hogy a gazdagság, az anyagi javak birtoklása bizonyos erkölcsi kötelességgel is jár, különösen azok felé, akiknek eleve kevesebb volt az esélyük a nagyobb (vagy fehérebb) szelet kenyér megszerzésére. S mivel felismerték azt a tényt, hogy a legtöbb feladatot csak együtt tudják megoldani, ezért járult hozzá mindenki egy megfelelő összeggel a közöshöz. A mai fogyasztói társadalom fogalma akkor még ismeretlen volt, s nagyon jól tudták a tagok: csak akkor lehet részük a közös asztalon – az egyházban – elhelyezett értékekből, ha arra a képzeletbeli asztalra le is tettek valamit. Nem feledkeztek meg arról, hogy az egyház csak akkor tudja szolgálatát elvégezni, s csak akkor tud diakóniai, szeretetszolgálati megbizatásának eleget tenni (amely legalább annyira fontos, mint az igehirdetés, hiszen ennek csak akkor van hitele, ill. "aranyfedezete"), ha erre adottak az anyagi feltételek, azokat pedig a mindenkori tagoknak kell biztosítaniok.

Ezért is furcsa manapság az a felfogás, mely szerint "van az egyháznak elég pénze, vagyona, gazdálkodjon abból!" Ś mondják ezt azok, akik csupán élvezni akarják az egyház által nyújtott szolgáltatásokat anélkül, hogy valamit is letennének arra a bizonyos közös asztalra.

A nyugati világban az utóbbi 10–12 évben mindenütt megromlott az egyházak anyagi helyzete, egyszerűen azért, mert kevesebb a bevételük. A gyülekezeti tagoknak csupán 30%-a fizet egyházadót! Ennek oka pedig: a munkanélküliek egyre magasabb száma, a megváltozott állami adópolitika, a demográfiai adatok rohamos romlása (a lakosság s benne a hívek számának csökkenése), s talán a legfontosabb: az egyházból kilépők magas aránya.

Ezek nyomán természetes, hogy az egyház ott spórol, ahol lehet (s néha ott is, ahol nem lenne szabad). Ezért folynak itt is a "leépítések", s a "karcsúsítás" érdekében "húzzák szorosabbra" azt a bizonyos "nadrágszíjat".

Hogy valakinek újból eszébe ne jusson a mi gyülekezetünkön is tovább spórolni, itt jegyezzük meg, hogy az utóbbi három évben az állami hozzájárulás évi 380.000 koronáról 275.000 koronára (közel 30%-kal) csökkent. Hogy gyülekezetünk továbbra is fenn tudja tartani "életfunkcióit", mi is spórolunk, ahol lehet, de arra kérjük gyülekezeti tagjainkat, hogy ne vegyék át a nyugati társadalmakra oly jellemző "fogyasztói mentalitást", és gondolják meg: mekkora kegyelem (és lehetőség) idegenben (a második hazában) is anyanyelven hallgatni Isten igéjét.

Tudjuk azt is, hogy egyes családokban, háztartásokban sok a gond, ezen belül az anyagi gond is, mégse feledkezzünk meg arról, hogy az egyházat mi alkotjuk élő kövekként. Ha épülünk, akkor mi épülünk, ha gyülekezetet építünk, magunknak építjük azt, a szolgálatokat magunknak tartjuk fenn, s ha diakóniai tevékenységet végzünk, akkor nem teszünk egyebet, minthogy szolidaritást vállalunk testvéreinkkel, Atyánk fiaival.

EGYHÁZI ADÓZÁS MAGYARORSZÁGON

Egyházatyáink nyíltan foglalkoztak az egyház külső, látható testének rendben történő működését befolyásoló anyagi dolgokkal. Ők nem választották szét egészen a látható (szervezett) egyházat a láthatatlantól (a hívek lelki közössége). Sőt az elsőt, a látható egyházat és szerveinek Ige szerinti működését a láthatatlan, a lelki egyház elevenségétől, felelősségvállalásától tették függővé. Ez abban mutatkozott meg, hogy az egyház fenntartását szolgáló javakat mindig hálaáldozatként értelmezték.

A "két egyházat" – a láthatót és láthatatlant – össze is köti bizonyos értelemben az egyházi vagyon, hiszen mint tudott: "a hit hallásból van" (Rm 10, 17), s a vagyoni eszközök célja nem más, mint az egyházi szükségek fedezése, tehát "a gyülekezetekben a tanításnak, az istentiszteletnek és szertartásoknak (az Ige hirdetésének) lehetővé tétele, finanszírozása, emellett "a szent épületek fenntartása, a tanítóknak, szolgáknak minden szükséges dologgal való ellátása és főképp a szegények segítése".

1948-ig Magyarországon még élt az egyházi adó kifejezés, mint "rendszeresített és kötelezővé tett formája" annak a támogatásnak, amellyel az egyház tagjai az egyház fenntartásához, éspedig elsősorban az egyház igehirdetői munkájához hozzájárultak. 1948-ban megszűnt a

kötelező jellegű egyházi adózás, s ennek helyét az úgynevezett önkéntes adakozás vette át, amit "rendszeres egyházfenntartói járulék"-nak neveztek el. Tulajdonképpen ez utóbbi nem más, mint az egyházi adó "kicsinyített" formája. Az egyházfenntartói járulék összegének meghatározása az egyházközségek feladata, de az nem lehet kevesebb az egyháztag jövedelmének 1%-ánál. (A gyülekezetek általában a minimálbért tekintik meghatározónak.) Kötelezettség-jellege önként vállalható, szabad lelkiismeret alapján.

Az egyházak Magyarországon az államtól közös megállapodásban meghatározott összegű támogatást kapnak. Ezen állami támogatás egy részét az adóból számított 1% képezi. Magyarán: az adófizető személyi jövedelemadójának egy százalékát saját döntése alapján egy egyház támogatására szánhatja. Az ezen 1%-okból összejövő pénzösszeg az államtól kapott támogatás egy részét képezi. Az állam ezt az összeget egészíti ki annyival, hogy a megállapodásban meghatározott teljes támogatás összege meglegyen (1%-ok + kiegészítés). Az istentiszteleten és egyéb gyülekezeti alkalmakon összegyűjtött adományok az egyházközség vagyonát képezik, és az saját maga jogosult annak felhasználására.

Az egyházközség vezetőtestülete köteles minden évben elkészíteni az egyházközség évi költségvetésének tervezetét. Bevételének nagy részét az egyházfenntartói járulék, valamint az önkéntes adományok teszik ki.

Ebből az összegből fedezi a gyülekezet:

– a díjlevélben előre meghatározott mértékben a lelkipásztor és családja tisztes fenntartását;

– az egyházi épületek (templom, gyülekezeti ház, parókia stb.) fenntartását, esetleg bérlését és működtetését;

– a Közalap felé a kötelező járulékot;

– az egyházközségben dolgozók (orgonista, harangozó, hitoktatók, irodai dolgozók stb.) fizetését;

– egyéb kiadásokat (gyülekezeti újság, a gyülekezetekben működő különböző csoportok – pl. asszonykör, ifjúsági csoport, énekkar – munkájának támogatása, különböző segélyek, legátum, karácsonyi csomag, esketéskor és keresztelőkor Biblia ajándékozása, emléklap stb);

A gyülekezetek pénzügyeit – mint felsőbb hatóság – az esperességek ellenőrzik. Az esperességek (egyházmegyék) bevételeit és kiadásait a püspökségek (egyházkerületek), ezekét pedig a zsinat felügyeli.

A Közalap feladatai a következők:

– azon anyagi gondokkal küszködő gyülekezetek és lelkészek támogatása, akik önerőből nem tudják fenntartani magukat, de meglévő javaikkal hűséggel és felelősséggel sáfárkodnak. Különös hangsúlyt fektetnek azon gyülekezetek támogatására, melyek szórványgondozást végeznek;

– az olyan egyházközségek alkalmankénti segélyezése, amelyek a rájuk háruló feladatokat, mint pl. építkezés, tatarozás, stb. saját erejükből nem tudják megoldani;

– lelkészképzés biztosítása a tanintézetek költségeihez való hozzájárulás útján;

– az egyházi tudományos munka, tudományos gyűjtemények fenntartása és gyarapítása, sajtószolgálat, konferenciai telepek fenntartásához való hozzájárulás;

– a bibliafordítás költségeihez való hozzájárulás;

– a szeretetintézmények fenntartásához szükséges támogatás folyósítása;

– az egyház külügyi és ökumenikus szolgálatának szükségleteiről való gondoskodás;

– az egyházi igazgatás anyagi feltételeinek biztosítása a Zsinat, az egyházkerületek és egyházmegyék költségeihez szükséges ellátmány folyósítása útján.

EGYHÁZI ADÓZÁS NÉMETORSZÁGBAN

Az egyház feladatai között az egyházi vonatkozásúak mellett a társadalommal közösen, a társadalomra hasznos tevékenységek is szerepelnek.

Az egyház szolgálatának finanszírozása több összetevőből áll. A legnagyobb rész az egyházi adóból származik. Emellett van az adományokból és adakozásból származó bevétel, valamint az egyház birtokaiból és egyéb ingatlanaiból, esetleges üzemeiből, a kereskedelemből és az idegenforgalomból származó jövedelem.

Az érvényes egyházi és állami törvények szerint egyházi adót köteles fizetni minden állampolgár, aki egyháztag, vagyis az, aki nem lépett ki az egyházból. Ennek két formája van: a "Kirchensteuer" és a "Kirchgeld".

A "Kirchensteuer" összege az egyén bevétele után befizetendő, kötelező állami adó 9%-a (összbevételének kb. 3–4%-a). Nagykeresetűek kérhetik, hogy a kötelező állami adónak csak 4%-át fizessék be egyházi adóként (összbevételük kb. 1–2%-át). Ezt az adófajtát az állami adóhivatal hajtja be és kezeli, továbbítja az egyházak, egyházi szervezetek felé. E szolgáltatás fejében a teljes befolyt összeg 3–4,5%-át az adóhivatal kapja.

A "Kirchgeld" egy újonnan bevezetett adófajta, mely kiegészíti a"Kirchensteuer"-t. Azon adózó állampolgároktól vonják ezt le, akik nem tartoznak az egyházhoz, viszont házastársuk – akinek nincs bevétele, tehát nem adóköteles, vagy jelentősen kevesebb fizetéssel rendelkezik – és gyermekeik egyháztagok. Ezen különleges adózás célja nem a "kilépettek" megadóztatása, hanem az egyháztagok egyenlő mértékű és igazságos tehervállalása. A "Kirchgeld"-et a család összbevételének függvényében az egyén jövedelme után befizetendő adójának bizonyos százaléka adja. Azokra a családokra nem vonatkozik ez a rendelkezés, akiknek évi összjövedelme nem haladja meg a 31.000 eurót (= 275.000 svéd korona).

S hogy mire fordítják az egyházak a befolyó, hatalmasnak vélt pénzösszegeket?

A gyülekezeti életben:

– épületek, templom, gyülekezeti ház, parókiák fenntartása, esetleges bérlése, működtetése, az istentiszteleti és más alkalmakhoz szükséges eszközök előteremtése;

– a gyülekezeti adminisztráció költségei;

– a gyülekezet alkalmazottainak (lelkész, gondnok, adminisztrátor, hitoktató stb.) fizetése;

– az egyház központi intézményei felé az előírt (ún. központi) járulék fizetése;

– a gyülekezethez tartozó óvodák, iskolák, szeretetintézmények teljes vagy részleges fenntartása;

– gyülekezeti lap, irodalmi vagy egyéb kiadványok megjelentetésének költségei.

A közegyházi életben:

– egyházi intézmények működésének (részbeni) finanszírozása (kórházak, iskolák, óvodák, öregotthonok, bölcsődék stb);

– különböző épületek (iskolák, könyvtárak, egyetemek, irodák, múzeumok, stb.) fenntartása;

– diakóniai és missziósmunka fedezése, egyesületek támogatása;

– teológiai és egyéb egyházi (továbbképző) intézetek működtetése;

– különböző állami intézetek (kórház, börtön, hadsereg, öreg- és gyermekotthonok) keretében végzett egyházi szolgáltatások biztosítása;

– média-munka: televízió- és rádióműsorok készítése, könyvkiadás, folyóiratok, szaklapok kiadása.

A teljesség igénye nélküli felsorolás is érzékelteti, hogy az egyházi pénztárba befolyó, hatalmasnak tűnő összegek nem maradnak felhasználatlanul egy nagy egyházi pénztárcában, hanem az egyházi és társadalmi élet szinte valamennyi területét érintő szolgálatban, munkában kerül felhasználásra.

NÁLUNK SINCS MÁSKÉNT

Egyrészt azt állítjuk, hogy az egyházat maga Krisztus hívta és gyűjti ma is egybe, – Igéje és Szentlelke által, "azt oltalmazza és megtartja". Másrészt az egyház létét az anyagiaktól tesszük függővé. Látjuk, hogy az "egyháznak" le kell építenie munkaerőket, mert nem tudja finanszírozni a vállalt szolgálatot. Látjuk, hogy gyülekezetek kénytelenek összeolvadni, mások templomaikat adják el, sőt egyesek pénz híján meg is szűnnek. Néhány évvel ezelőtt a kölni magyar gyülekezet szolgálatát anyagilag támogató Tartományi Egyház pénzhiányra hivatkozva tervbe vette a támogatás megszüntetését, ami oda vezetett volna, hogy a gyülekezetben megszűnik az anyanyelvű igehirdetés, még pontosabban: – megszűnik maga a gyülekezet, hiszen a tagok az egész terhet nem tudnák magukra vállalni. Hasonló volt a helyzet Svédországban is, amikor 1999 június végén megszűnt a magyar gyülekezetek lelkészének addigi – a Svéd Egyház általi – alkalmazása. Nálunk is nyilvánvaló tény volt, hogy a tagok a lelkész(ek) alkalmazásával járó egész terhet nem tudnák magukra vállalni. Szükséges volt tehát a Svéd Egyház további – az eddigiektől eltérő formájú – támogatását elnyerni, továbbra is megszerezni az (egyébként minden egyházi közösségnek, de kiemelten a bevándorlók alkotta közösségeknek járó) állami támogatást, ugyanakkor bevezetni az itteni magyar protestáns gyülekezetekben addig ismeretlen, közvetlenül a magyar egyházi közösséghez befizetendő rendszeres évi egyházfenntartási járulékot (legtöbb egyháztagunk addig a személyi jövedelemadóval együtt levonásra kerülő svéd egyházi adót fizette). Ha ezt a döntést kényszerű módon nem hoztuk volna meg, ezzel szemben csupán egyetlen alternatíva maradt volna: a magyarnyelvű szolgálat és gyülekezeti élet, de mindannak teljes felszámolása is, ami ezekkel együtt jár, ezekből fakad.

Kölnben is igaz volt, nálunk sincs másként: a gondot elsősorban az jelenti, hogy a XX. század második felében otthon uralkodó politikai és társadalmi viszonyok sokakat "elszoktattak" az egyháztól, így a közös teherviseléstől is. A gyülekezeti tagok közül számosan nem is egyházi "háttérrel" nőttek fel, csupán az idegenben kapcsolódtak be az egyházi életbe. Honnan lenne meg tehát bennük – tisztelet a kivételnek! – az egyház iránti felelősség?

Mindenkinek be kell látnia: egyháztagoknak, az egyház "szolgáltatásait" igénybe vevő nem egyháztagoknak, az egyházat csak "kívülről" szemlélőknek egyaránt: az egyházak – sajátos szolgálatukon kívül – olyan területeken is ellátnak elengedhetetlenül szükséges feladatokat, ahonnan az állami intézmények visszavonultak. Az egyház sajátos feladata a krisztusi örömüzenet továbbadása mind az igehirdetésben, mind a szeretetszolgálat által. Az egyház az anyagi javakkal, a pénzzel is ezt a feladatát kívánja betölteni. Ezért mindenkinek hozzá kell járulnia a terhek viseléséhez! Ez nem lehet parancs, sem törvény vagy előírás kérdése: - belülről, a lelkiismeretből, meggyőződésből kell fakadnia!

Híveinknek, közelben és távolban élő szeretteinknek, lapunk minden itthoni és otthoni olvasójának
ÁLDOTT KARÁCSONYI ÜNNEPEKET
ÉS BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁNUNK!

ISTENTISZTELETEK 2004 ELSŐ FÉLÉVÉBEN

JANUÁR

10	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	
	17:00	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
11	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	
	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	
16-17		*TÅNGAGÄRDE*	*Egyházi Közösség Évi Küldöttgyűlése*	
18	10:00	TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
24	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	
	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
25	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	
	17:30	UPPSALA	S:t Pers kyrkan	

FEBRUÁR

07	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	úrvacsora
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
08	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	úrvacsora
	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora
14	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	17:00	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	úrvacsora
15	12:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan	úrvacsora
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
28	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	úrvacsora
	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	úrvacsora
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora
29	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	úrvacsora

MÁRCIUS

06	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
07	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	
	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	
13	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	17:00	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	
14	12:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan	
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
20	15:00	TALLINN	S:t Maria toomkirik	úrvacsora
21	13:00	HELSINKI	Alppila-templom	úrvacsora
27	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	
	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
	17:00	KUMLA	Kumlakyrkan	úrvacsora
28	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	
	17:30	UPPSALA	S:t Pers kyrkan	úrvacsora

ÁPRILIS

02-04		*HOLZHAUSEN*	*Prot. Szöv. presbiteri konferencia*	
10	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	úrvacsora
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
11	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	úrvacsora
	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora
17	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	17:00	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	úrvacsora
18	12:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan	úrvacsora
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
24	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	úrvacsora
	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	úrvacsora
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora
25	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	úrvacsora

MÁJUS

01	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
02	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	
	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	
08	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	17:00	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	
09	12:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan	
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
15	15:00	TALLINN	S:t Maria toomkirik	úrvacsora
16	13:00	HELSINKI	Alppila-templom	úrvacsora
22	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	
	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
	17:00	KUMLA	Kumlakyrkan	
23	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	
	17:30	UPPSALA	S:t Pers kyrkan	
28-29		*TÅNGAGÄRDE*	*Pünkösdi Gyülekezeti Napok*	
30	11:00	TÅNGAGÄRDE	Trogared *Konfirmáció*	úrvacsora

JÚNIUS

05	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
06	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	
	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	
12	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	17:00	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	
13	12:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan	
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
19	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	
	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
20	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	

TEMPLOMOK CÍMEI

BORÅS	Hässleholmskyrkan	Våglängdsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergkyrkan	Grönevångstorg
HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgatan 27
HELSINKI	Alppila-templom	Info: Tel: +358-19-231242
JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kyrk.	Torpaplan
KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	Blomstervägen 14
LJUNGBY	Szent István templom	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan	Humlegårdsgatan 13
TALLINN	St. Maria toomkirik	Info: +372–506 96 42
TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	Äspered felé 3 km (40-es útról)
UPPSALA	S:t Pers kyrkan	Kvarntorget
VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	Katrinelundsvägen 1
VÄXJÖ	Johannesgården	Paradvägen 4

TALÁLKOZÁSOK ÜNNEPE (Folytatás a 2. oldalról)

homlokukkal a földet érintették, félretéve azt, hogy hazájukban hatalommal bíró, gazdag, tudós emberek voltak. Nem arra néztek, hogy ők kik is valójában, hanem arra, hogy kicsoda Jézus.

Mi gyakran milyen távol vagyunk ettől az alázattól! Pedig vallom, hogy az igazi karácsonyi öröm az alázatosoké. Az alázat hatalmas erő. (Sámuel édesanyja, Anna énekében olvassuk: Az erős kézíjasokat megrontja és a roskadozókat erővel övezi fel.) Pál apostol az igazi erőt az erőtelenségben látja, mert Krisztus ereje az erőtelenség által is elvégeztetik. A jézusi szelídség és alázat mindent túlragyog. Földi paloták, zsarnok cézárok birodalma tegnap és ma mind az elmúlás útján vannak. Ám egy egész rendíthetetlen világot nyerhetünk meg, ha merünk hinni az alázatosság hatalmában, és a kicsinység kimondhatatlan erejében. Jézus emberré lételével önmagát megüresítette isteni dicsőségéhez képest. Ugyanígy nekünk is meg kell üresíteni magunkat, ki kell vetnünk képzelt nagyságunkat, önigazságunkat.

A napkeleti bölcsek aranyat, tömjént és mirhát vittek a kisdednek. Mi az, amit mi vihetünk Istennek? Ő Jézust adta, és vele együtt mindent minékünk. Aki megértette a karácsonyi titkot, az megértette azt is, hogy jobb adni, mint kapni.

A bölcsek találkozása Jézussal meghatározó volt. Már nem azon az úton tértek vissza, amelyen érkeztek. A pásztorok is visszatértek, dicsőítvén és dicsérvén az Istent. Amikor az ember megtapasztalja az életében Isten nagyságos dolgait, arról hallgatni nem lehet. Isten mindig azért láttat, hogy ezzel felkészítsen a szólásra. Különös bizonyságtevők ezek a pásztorok! A rabbik szerint törvény elé nem idézhették őket szemtanúknak. Nos éppen ezeket az embereket rendelte Isten az első karácsony hírnökeiül, hogy senki ne mondhassa: én alkalmatlan vagyok. Aligha választhatott volna a pásztoroknál alkalmatlanabbakat! A Krisztusról szóló bizonyságtételt aligha találhatta ki ez a néhány pásztorember, annál jobban meg voltak illetődve az eseményeken. Azt is gondolhatnánk, hogy minekutána Jézussal találkoztak, otthagyták a mezőn a nyájat és egy más foglalkozást kerestek. De nem! Visszatértek a nyájukhoz.

Aki Jézussal találkozott, megújult lélekkel tér vissza korábbi dolgaihoz: családjához, az ünnepek előtt abbahagyott munkájához. Isten ide küld vissza mindannyiunkat, hogy velünk és általunk tovább munkálkodjék világunkban.

új kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja – Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik negyedévente – évi 4 szám
(Utkommer kvartalsvis – 4 nr per år)

Årgång XI. évfolyam
Nummer 4. szám
December 2003 december

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
az Egyháztanács (Kyrkorådet)

A lapnak kinevezett szerkesztősége nincs, a szerkesztési munkákat a lelkész végzi.
(Tidningen har ingen utnämnd redaktion, det redaktionella arbetet utförs av pastorn.)

Molnár-Veress Pál
Granövägen 126
S-151 64 Södertälje /Stockholm/
Telefon/Fax: +46–(0)8–550 160 66

E-mail: ujkeve@telia.com

Nyomda (Tryckeri): Ekonomi-Print AB
114 85 Stockholm – Storgatan 19
Telefon/Fax: +46–(0)8–783 81 24/ 667 98 18
Referens (Kontaktperson): Jerry Petterson
E-mail: tryckeriet@ekonomiprint.se

Példányszám (Upplaga)
1 500

Egyházfenntartási járulékot vagy támogatást fizető tagjainknak a lapot térítésmentesen küldjük. A lapra előfizetni szándékozókat kérjük, tájékoztatásért szíveskedjenek Pap Iván országos pénztárosunkhoz fordulni:
181 30 LIDINGÖ, Frisksportarvägen 2
Tel: 08–731 83 60 Fax: 08–731 08 28

Postgiro számlaszámunk:
Ungerska Protestantiska Samfundet
Postgiro 602047–3

MÁS ÉSZAKI/BALTI ORSZÁGOKBAN ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK MEGBÍZOTT VEZETŐI
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn/Tartu
BÁN ISTVÁN
EE-50013 TARTU Pohla 13-1
Tel: +372–740 54 55 Mobil: +372–506 96 42

FINNORSZÁG – Helsinki
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32
Tel: +358–19231242 Mobil: +358–505503858

NORVÉGIA – Oslo
HORVÁTI GYÖRGY
N-1357 BEKKESTUA Parksvingen 43
Tel: +47–675 621 05

POSTTIDNING
új kéve B
UNGERSKA PROTESTANTISKA SAMFUNDET
Returadress: 151 64 SÖDERTÄLJE Granövägen 126